

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.—
Pe 3 luni . . . 7.—
Pe o lună . . . 2.40

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40.— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Strada Zrinyi N-ful 1/a.

—
INSERTIUNILE
se primesc la administrație.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.
Manuscrisele nu se în-
napoiază.

Noul guvern.

Arad, 9 Iunie.

Pentru a doua-oară depune împăratul frânele guvernării statului ungar în mâinile contelui Ștefan Tisza. Furtuni interne l-au ridicat întâia dată pe acest bărbat în fruntea țării, furtuni interne i-au dat și de astădată guvernul.

Încrezut în puterile sale și având o prea bună opinie despre independența morală a alegătorilor, în anul 1905 contele Ștefan Tisza a fost dripit la alegeri și în iarna de mare însemnătate istorică a acelui an opoziția coalizată ajunsă la majoritate în alegeri. În mânia sa contele Tisza a desființat partidul liberal, el însuși s'a refugiat la moșia sa dela Geszt și după încercarea eroică a generalului Fejérváry, de a înfrânge rezistența Ungurilor cu tendințe kossuthiste, în sfârșit împăratul a cedat și la guvernul țării ajunse Francisc Kossuth, fiul detronizatorului dela 1849.

Au ajuns însă patru ani de zile, pentru Ungurii chiar să se convingă, că partidul kossuthist nu este mai puțin inficiat de putreziciunea morală, decum fusese partidul de odinioară a lui Coloman Tisza și guvernul coalizant s'a înecat în aceeași baltă a deprăvăirii. Certuri hidoase pentru interese particulare și panamale au pus sfârșit guvernului mare al genialului Alexandru Wekerle.

Maghiarii scăpați astfel din robia iluziilor kossuthiste reclamă dela coarnele plugului pe eremitul dela Geszt și după agitația cu adevărat eroică a acestui bărbat de fenomenală energie alegerile din 1910 dau țării un nou

puternic partid de guvernământ, căruia creatorii lui îi dau numele de *partid al muncii naționale*. Suflul și adevăratul stăpân al acestui partid era contele Ștefan Tisza.

Dar și în țara ungurească istoria aruncase în viața obștească problemele produse prin evoluția lentă a puterilor sociale și sbaterea acestor probleme pentru a se așeza în formele pozitive ale alcătuirii de stat a sfărmat cadrele partidelor istorice și a produs chaosul sbuciumărilor inconștiente, cari la suprafață se concretizează în forma luptelor dintre partide, în esență însă ele indică necesitatea de fer a prefacerilor cerute de realitatea raporturilor sociale schimbate.

Încremenți în cadrele înguste ale intereselor de clasă și de rasă, saturați cu desăvârșire de ideologia învechită a lumii feudale, conducătorii politici ai Ungariei, fie guvernamentali, fie opoziționali, cari aproape cu toții sunt descendenții feudalilor dinaintea de 1848, n'au înțeles, pentru că n'au putut să înțeleagă rostul marilor prefaceri din statul lor, ci au crezut că nouile indemnuri sufletești ce pulsează în masele largi ale țării le pot incadra și pentru mai departe în organizațiile de până aci ale partidelor lor istorice. Vrând nevrând, în scopul acesta, partidele politice maghiare când ajung în opoziție își întinerec programele cu pretențiile, ori cel puțin cu unele din pretențiile lumii nouă, care împinge statul ungar spre prefacerea inevitabilă cerută de duhul vremii.

Astfel afișase guvernul generalului Fejérváry sufragiul universal și secret. Astfel declarase contele Khuen Héderváry că nu află altă soluție pentru liniștirea țării, decât su-

fragiul universal. Astfel coaliția ajunsă la guvern promite serbătorește sufragiul universal și democratizarea țării. Și iarăși cei mai mulți deputați ai partidului muncii naționale au fost aleși cu lozinca votului universal.

Toate acestea însă au fost numai scară de înălțare. Indatăce unii ori alții au ajuns la guvern, uitate au fost promisiunile, uitate au fost lozincele, uitată a fost lumea nouă, căci toți în sufletele lor robiți erau de frumusețea lumii vechi cu privilegiile ei de clasă și de rasă. Nici chiar Kristóffy, în cea mai mare desnădejde, n'a putut să înghită, în proiectul său despre reforma electorală, hapul egalei îndreptățiri sociale și naționale, iar coaliția ajunsă la guvern a dat naștere monstrului pluralității.

Când apoi coaliția a fost prăbușită, țara credea contelui Khuen-Héderváry, credea democratului ministru Székely Ferencz, credea armeanului Lukács, credea că a sosit reforma electorală cinstită. A venit însă legea electorală a contelui Ștefan Tisza și lumea desperată își întoarce privirile iar la fărâmiturile coaliționiste din 1906. Astfel se explică simpatiile, ce cresc mereu pentru făuritorii pluralității contelui Andrassy. Căci aceștia, la rândul lor, fac din nou ochi dulci sufragiului universal și e vorba să-și dea mâna cu toții, ca să răstoarne guvernul în numele votului universal.

Iată deci nodul gordian. În jurul acestuia clocotesc toate frământările nefericitei noastre țări. Și multă vreme vor clocoti încă. Căci nu s'au adunat încă la un loc toți aceia, cari vreau în sinceritate sufragiul universal, desbrăcat de toate sdrențele feudale și naționale,

Cartierul latin.

Fragmente din viața parisiiană.

De Mircea Russu Șirianu.

Paris, 5 Iunie n.

IV.

În cavourile Pantheonului odihnesc osemintele oamenilor mari, cari n'au fost nici împărați, nici regi, nici prinți, dar au fost binefăcători mari ai omenirii, regi ai gândirii, oratori, bărbați politici sau filosofi cari au luptat pentru ideile generoase umanitare, pentru progres... Primul care a fost înmormântat la Pantheon a fost Mirabeau, marele orator al revoluției franceze. Înmormântarea resturilor lui Mirabeau la Pantheon s'a făcut la 15 Aprilie 1791, din ordinul Adunării Naționale. Câteva luni mai târziu a fost transportat la Pantheon corpul lui Voltaire, acest mare filosof al secolului al 18-lea.

Iată numele altor oameni iluștri cari își dorm somnul de veci în această mare criptă a Franței: Jean Jacques Rousseau, nemuritorul filosof și sociolog care a combătut cu argumente geniale pentru libertatea omenirii; Victor Hugo, poetul mare al Franței care a știut să cânte tot așa de puternic patria cât de gingaș amorul; Emile Zola, romancierul realist genial a cărei operă este foarte contestată din cauza caracterului ei brutal; președintele de republică Sadi Carnot, un bărbat politic care a lăsat o amintire curată, luminoasă și care a căzut, prea de

timpuriu, victimă anarhismului; eroicul general Marceau, căzut în lupta contra Austriei, una din cele mai glorioase figuri ale primei revoluții franceze; membrul Convenției Lazare Carnot, bunicul lui Sadi Carnot, un revoluționar nepătat și mare organizator al armatelor primei republice; eroicul mareșal Lannes, unul din cei mai fideli amici a lui Napoleon I, general impetuos căzut în bătălia dela Essling; arhitectul Soufflot, constructorul Pantheonului și a altor monumente de mare artă; matematicianul Lagrange; chimistul Berthelot împreună cu soția sa, morți ambii în aceeași zi; marele navigator Bougainville; celebrul grenadier al lui Napoleon I: La Tour d'Auvergne supranumit „primul grenadier al Franței”; I. B. Baudin, reprezentant al poporului în 1849, mort ca un erou pe baricade în lupta republicanilor contra lui Napoleon III; în sfârșit tot la Pantheon sunt înmormântați câțiva senatori remarcabili din timpul lui Napoleon I.

Pantheonul este o construcțiune în linii severe, de o arhitectură clasică. Forma sa se aseamănă foarte mult cu aceea a celebrului dom San-Pietro din Roma. Ceea ce îi dă această asemănare este mai ales domul central, care are un diametru de 23 metri și o înălțime de 117 metri, socotită din vârful crucei, cu care se termină domul, până la pământ. Fațada este formată de un peristil compus din 22 coloane în stil corințian, înalte de 25 metri. De-asupra acestui minunat rînd de coloane se înalță frontispiciul în formă triunghiulară conținând fru-

moasa inscripțiune: „Aux grands hommes la patrie reconnaissante”. Afară de această inscripțiune frontispiciul mai cuprinde un ansamblu de minunate figuri alegorice reprezentând: Patria, Libertatea și Istoria, înconjurate de grupuri drăgute de copii... Patria este la mijloc. Libertatea este reprezentată protejând pe oameni, artiști, oameni de știință; în jurul Istoriei se văd grupați soldați din epoca revoluției și din timpul lui Napoleon I...

Interiorul Pantheonului este plin de statui dar mai ales de picturi murale. Ca ansamblu opera de artă a acestor picturi este grandioasă, impunătoare prin simplitatea ei întotdeauna severe, prin puritatea concepțiunii și prin preciziunea clasică a execuțiunii. Te găsești aici ca într'un templu — de altfel mult timp Pantheonul a servit de biserică, astfel sub domnia lui Napoleon I dela 1806 încoace și sub restaurațiunea monarhiei Bourbonilor până la 1830, iar mai târziu în epoca dintre anii 1851—1885 — și scenele istorice pe cari le reprezintă marile picturi murale au par'că ceva sfânt. Din seriile de picturi pe cari le remarcăm imediat citez seria Sfintei Genevieve și seria Jeanei d'Arc, fecioara de Orleans, nemuritoarea eroină a Franței. Foarte plastică este pictura „Sfânta Genevieve veghiând asupra Parisului” și „Sfânta Genevieve alimentând orașul Paris”, ambele de marele pictor Puvis de Chavannes. Sfânta Genevieve este considerată ca patroana orașului Paris. Ea a trăit în timpul regelui hunilor Attila și a salvat

ci problema asta mare e lăsată și acum în exploatarea partidelor cu rădăcinile cufundate în apele murdare ale intereselor de clasă și de rasă.

Intre astfel de împrejurări primește frânele guvernării contele Ștefan Tisza. Ultimul și tocmai pentru aceea cel mai crâncen reprezentant al unei lumi, care moare, contele Ștefan Tisza oferă clasicul exemplu al eroului tragic. Cu suflet mare, cu energii nemai pomenite, fără teamă de moarte, maniac și rece, acest strălucit tip al rasei turanice va încerca încă odată să liniștească marea, care vâjăie în turbare. Va încerca să armonizeze interesele dinastiei și ale monarhiei habsburgice cu interesele de rasă ale Ungurilor având vecinic înaintea ochilor mântuirea situațiunii de stăpânitor a clasei sale. Va cârmui cu brațele tari naia statului printre mii de primejdii, căutând să mituiască pe unii, să înfrice pe alții, să nimicească pe mulți, să ademenească pe proști, să îmbete cu apă rece pe cei slabi și lesne crezători.

Toate însă vor fi zădarnice. Contele Ștefan Tisza este visătorul unei lumi, care apune. Svârcolirile lui și eroica încordare a energiilor lui fără seamăn vor rămânea admirate de scrutătorii tainelor adânci ale sufletului omenesc, dar istoria își dă sentințele sale definitive măsurând faptele fiecăruia sub raportul binelui obștesc, spre care fatalicește e nevoită să meargă viața reală a omenimei și sub acest raport individualitatea contelui Ștefan Tisza va suferi o mare diminuție în comparație cu veritabilii binefăcători ai omenimei.

Pe noi venirea la guvern a contelui Tisza ne lasă reci. Nu sperăm și nu ne temem. Nu sperăm, deoarece cunoaștem mentalitatea acestui bărbat hipnotizat de idealul utopic al statului național maghiar și prea bine știm, că toate eventualele lui încercări de îndulcire a raporturilor dintre Români și Unguri urmăresc singurul scop de a-i întări pe cei din urmă și a-i slăbi pe cei dintâi. Dar nici nu ne temem, căci avem limpede și neclintită conștiința dreptății noastre și suntem adânc convinși că condițiile de trăinicie a monarhiei habsburgice pretind imperios împlinirea justitelor noastre pretențiuni referitoare la cultura și viața noastră națională. Și dacă conducătorii acestei monarhii vor fi orbiți de destinul rău al acestei alcătuirii de stat, dreptatea noastră

stră va trebui să iasă biruitoare în orice formă.

Nu sperăm și nu ne temem. Ce e val, ca valul trece.

Episcopia de Hajdudorogh. În numărul nostru de Joi publicasem telegrama, ce ne aducea bucuria nespūsă, că Sfântul Scaun din Roma a decis schimbarea în favorul Românilor a bulei Christifideles. Ziarele ungurești au primit cu neîncredere știrea aceasta, „Budapesti Hirlap” a desmințit-o chiar spunând că cerut informații la locurile cele mai competente și a aflat că știrea noastră este lipsită de orice temei, deoarece în chestia episcopiei de Hajdudorogh nu se va face nici cea mai mică schimbare.

Acum știrea noastră este confirmată și de ziarul „Unirea”, organul semioficios al mitropoliei din Blaj. În numărul său de Sâmbătă (7 Iunie) „Unirea” aduce articol de fond în această chestiune, din care reproducem spre bucuria întregului neam românesc următoarele:

„Din isvor sigur, și astfel din loc competent, primim știrea deplin întemeiată, cumcă Sfântul Scaun apostolic, adecă S. Sa Papa dela Roma, și-a dat în principiu învoirea la revizuirea parțială a bulei Christifideles în senz favorabil Românilor, adecă în senz, ca unele din parohiile dismembrate, rupte dela noi și adnaxate diecezei de Hajdudorogh, să fie reîncopciate bisericei noastre unite românești.

Suntem în măsură de a putea garanta cu toată tăria cuvântului autenticitatea și temeinicia acestei știri, menite a înălța inimile tuturor și cu deosebire ale fraților, cari cu atâta dor așteaptă răsăritul zilei de mâne.”

Ne sârbizăm! D. Alexandru Tințariu trimite „Poporului român”, organul poporal al partidului nostru național, un articol nespūs de dureros despre sârbizarea neamului românesc din Bănat. Numărul Românilor sârbizați, spune d. Al. Tințariu, trece peste 100.000! Opera de sârbizare o fac preoții și învățătorii sârbi întrebuintând cele mai neiertate mijloace, cu o îndărătnicie și-un fanatism fără seamăn. Botezul cel fac preoții și învățătorii sârbi sufletului românesc are ca efect o complectă asimilare a noastră, nu numai la sate, ci chiar la orașe ca Pan-

ciova, Vârșet, Timișoara, Becicherecul mare. Din cele 5 mii de Români câți avea Panciova azi obia mai are câteva sute, în schimb 8 mii de Sârbi!

Ne înspăimântă aceste vesti și nu ne putem îndestul mira de indolența preoților și învățătorilor români cari n'au voit să-și sacrifice forțele lor intelectuale asemenea preoților și învățătorilor sârbi, n'au avut conștiința chemării lor de a munci pentru asigurarea existenței poporului — dacă voiesc, „turmei”, ce le e încredințată spre „luminare”.

Stăruim să se înceapă o cât mai energică propagandă pentru trezirea conștiinței naționale în locurile unde au pătruns ravagiile desnaționalizării Românilor din partea Sârbilor. După cum asigură d. Al. Tințariu, ar fi destul de favorabil terenul pentru reromânizare, fiindcă în sufletul celor pierduți din partea noastră încă nu e înecat cu totul glasul conștiinței sângelui deși și-au uitat limba. Fapt e că țărănimea românească din Bănat nu e legată prin multe simpatii față de țărănimea sârbească, doar prin acelea ce le poate mijloci aceeaș confesie.

În vremile acestea când din atâtea părți ne e atacată ființa noastră națională, forurile noastre bisericești și școlare și intelectualitatea românească trebuie să chibzuiască asupra mijloacelor de scăpare. Nu noi vom fi cel mai neputincios neam, merit numai să ingrașe și hrănească sângele Maghiarilor, Sârbilor, Rutenilor, etc. — ca să nu mai vorbim de lupii din Balcani.

Presa din România despre criza din Ungaria. În numărul său dela 25 Martie v. confratele „Viitorul” din București scrie următoarele despre criza din Ungaria:

„Criza ministerială care s'a produs în Ungaria trece de cadrul unei simple schimbări de cabinet. Ea este rezultatul fatal al unui sistem de guvernământ ajuns la faliment. În mod formal, Ungaria are o criză ministerială; de fapt ea trece printr'o criză politică acută.

Ungaria suferă de lipsa unui personal de guvernământ fiindcă toți oamenii ei politici s'au uzat. Vrînd să păstreze un sistem politic învechit, care nu corespunde cerințelor democrației și nici problemelor unui stat poliglot, Ungaria nu mai are azi partide în adevăratul înțeles al cuvântului. Partidul liberal care își trage obârșia dela Francisc Deák și care a ajuns la apogeu sub Ștefan Tisza s'a prăbușit acum vre-o zece ani sub povara greșalelor săvârșite și sub usagiul unei guvernări îndelungate și exclusive. Printr'una din acele ironii amare ale politicii, a fost dat fiului lui Coloman Tisza, contelui Ștefan Tisza, să pună pecetea funerară pe actul de deces al partidului care s'a dizolvat după toate regulile forme.

Fărimiturile de partide opoziționiste, chemate la guvern sub forma unei coaliții, n'au putut nici ele răspunde așteptărilor. Complicându-și situațiunea cu o luptă în contra Coroanei, ele au căzut

orașul Paris, asediat de Huni și amenințat să capituleze din cauza foametei, strecurînd pe furis alimente în cetate în timpul nopții.

Seria *Jeanei d'Arc* este și mai impresionantă, deși nu este compusă din tablouri așa de multe ca seria sfintei Genevieve. Această serie de picturi murale este datorită pictorului Lenepveu și reprezintă principalele scene din viața marelui eroine franceze care, în timpul războiului de 100 ani, a învins și alungat pe Englezi, ajunși deja în inima Franței, la Orleans, după ce cuceriseră deja Parisul. Primul tablou, sublim, reprezintă pe Jeana d'Arc, țărâncea lorână, în satul ei natal, Domrémy, inspirându-se dela îngeri ca să ridice armele spre a salva Franța. Scena aceasta, pe cât de simplă și de pură în concepțiunea ei pe atât de grandioasă, a fost redată de penelul pictorului cu o artă desăvârșită. Jeana d'Arc este aici o dragută brună, plină de viață și în acelaș timp plină de pietate, de entuziasm, de patriotișim. Ceeace i-a plăcut scriitorului acestor rânduri, personal, este că autorul picturii a reprezentat pe Jeana brună în timp ce aproape toți ceilalți pictori francezi o fac blondă și cu ochii albaștri, ca pe o nemțoaică... Coloarea brună sauncagră a părului și a ochilor este caracteristică rasei latine! În celelalte tablouri ale

seriei dedicate eroinei lorâne (Domrémy se află în Lorena, în Estul Franței) vedem victoria așa de glorioasă a Jeanei la Orleans, vedem această eroină încoronând pe regele Charles VII la Reims și o vedem ca martiră: arsă pe rug, la Rouen, de cătră călăii ei, englezii...

Picturile și statuetele din interiorul Pantheonului sunt așa de numeroase încât ne este imposibil a face aici descrierea acestor opere de artă, spațiul nu ne-ar permite-o. Fără îndoială că aceste două serii, dedicate celor două eroine franceze, sunt cele mai remarcabile. Totuși trebuie să mai amintim trei tablouri splendide de nemuritorul pictor militar Ed. Detaille, mort acum de curând. Acest grup este intitulat „Vers la gloire” (Spre glorie) și face asupra spectatorului o impresie profundă... Te cutremuri în fața acestor sute de brațe ridicate, în convulsiuni energice pline de imboldul idealismului, în fața săbiilor pline de sânge, în fața acestui elan sublim pe care ți-l înfățișează pictorul și care simbolizează așa de bine lupta Franței pentru glorie!... Intocmai ca străbunii noștri comuni, Romanii, națiunea franceză nu iubește nimic așa de mult ca gloria, mai ales gloria militară, pentru care Franța a vărsat așa de mult sânge. Sute de mii, milioane de vieți s'au stins colo

departe, la Rivoli, la Abonkir, la Austerlitz, la Iena, la Wagram, la Borodino-Moscova, la Berezina, la Dresda, la Lipsca, la Waterloo, la Alma, la Sebastopol, la Magenta, la Solferino și în alte multe bătălii câștigate sau pierdute de armele franceze: pentru glorie!

Idealismul, setea de glorie, dorința de a străluci, de a fi întotdeauna în cap, este una din principalele calități ale acestei rase care fără îndoială a condus și conduce încă civilizațiunea omenescă: *ginta latină!* Francezii au moștenit dela străbunii lor, aduși în Gallia de învingătorul Cesar, această calitate și dela Romanii încoace nici un popor în lume n'a fost așa de mare, așa de generos, așa de sublim ca Francezii. Istoria lor este plină de fapte strălucite, națiunea lor a dat patrioi franceze nenumărați dar nenumărați eroi și s'ar șterge din paginile istoriei medievale și moderne paginile scrise de Francezi, s'ar șterge ce este mai frumos și, în tot cazul, ce este mai glorios! Dacă voim să călcăm și noi Români pe urmele așa de glorioșilor noștri străbuni, avem exemple ilustre nu numai ale vechii Rome dar și ale țării care a moștenit o parte a sufletului roman: Franța. Dar să știm întotdeauna să alegem și să imităm exemplele cele mai bune, cele mai luminoase, pe acelea

a putere într'un chip care nu le-a permis încă se ridice.

După prăbușirea coaliției, Coroana a chemat în teza trebilor publice pe Khuen-Héderváry, banul pașiei, care a venit la putere ca „om al regelui”. Ajuns prim-ministru, Khuen-Héderváry nu s'a lăsat să stea în fruntea unui simplu cabinet de administrație. A voit să-și creeze un partid de guvernământ și atunci făcând o incursie în cimitirul partidului liberal, a chemat la viață toate rămășițele lui amputate. Cu aceste resturi a făcut un nou partid cărui i-a dat numele de „partidul național muncii”.

Dar cu o nouă firmă, cu un simplu botez politic se asigură existența unui partid. Atunci Khuen-Héderváry, care avea să treacă prin furcile cauze ale unor alegeri generale, s'a dat unei oratorii electorale cum nu se mai văd nici în statele balcanice. Tot ce era voință liberă a fost înăbușit; aparatul administrativ a lucrat sub presiune; opoziția și naționalitățile supuse tuturor exceselor electorale, n'au putut răsbate decât în număr redus parlament. Dar, deși dispunea de o majoritate vărsitoare Khuen-Héderváry nu s'a putut menține din cauza campaniei în contra proiectelor sale militare. A trebuit să demisioneze, iar locul lui a fost luat de Ladislau Lukács, ministrul său de finanțe.

Lukács a venit la putere târind după dânsul două ghiulele: colaborarea cu Ștefan Tisza, ca președinte al Camerei, și un scandal financiar de care poziția a aflat după numirea lui Lukács ca prim-ministru. Luându-și angajamentul de a trece legile militare și alte legi cerute de Coroană, Lukács s'a adresat contelui Tisza care ca președinte al camerei a brutalizat pur și simplu pe deputații opoziției. Sub Tisza s'a instituit garda polițienească a parlamentului, produsul cel mai nou al reacțiunii maghiare.

Dar nu atât actele antilegale și anticonstituționale ale contelui Tisza au doborât cabinetul Lukács, cât scandalul financiar legat de numele lui Lukács. Un deputat din opoziție a aflat că Lukács, ca ministru de finanțe în cabinetul Khuen-Héderváry, luase, în schimbul unor concesiuni, dela o bancă în Budapesta, mai multe milioane pe cari le-a ars în casa electorală a „partidului național al uncei”.

Numai desfrîul acestor bani, orgia electorală a lui Héderváry a putut înregistra succese. Chemat în judecată înaintea tribunalului, deputatul opoziționist a putut dovedi acuzațiunile așa că a trebuit să se dea un verdict de achitare. Acest verdict a fost sentința de moarte a lui Lukács, căci și în Ungaria, care, sub raportul politic, e țara posibilităților delimitate, un prim-ministru condamnat de justiție, e chiar indirect, nu poate governa.

E vorba că regele Ungariei va desemna pe sucesorul lui Lukács în persoana lui Tisza sau a lui Héderváry. (Regele a numit, se știe, pe Șt. Tisza. V. Rom.)

ari n'au nici o pată ci strălucesc de glorie ca soarele de lumină! Căci nimic nu este de preferat în această viață așa de goală și așa de tristă fără sufletul încălzitor și nobil al idealismului, gloriei urmată drept recompensă a virtuții.

Iată ideile ce inspiră acest mare templu al gloriei franceze care este Pantheonul. Și dacă pe scoborim în cripte, sub bolțile reci cari adăpostesc resturile de pământ ale atâtor mari fii ai Franței nu se poate să nu vărsăm o lacrimă pe mormânturile lor... Onoare eternă vouă, bravi fii ai Franței, cari v'ați dat viața pentru patria voastră și pentru gloria ei, pe câmpiile udate în abundență de nobilul sânge latin! Și onoare vouă cugetători și scriitori mari ai omenirii cari ați aruncat lumina scăpărătoare a genilor voastre peste frontierele Franței, cari ați luptat pentru libertatea, pentru binele omenirii întregi!... Voi n'ați adus glorie numai țării voastre, voi nu-i aparțineți numai ei, ci aparțineți omenirii întregi care nu vă va uita numele! Exemplele voastre mari și glorioase vor străluci ca faruri luminoase spre a arăta genului omenesc, în mijlocul întunericului barbarismului, drumul adevărat spre un progres inspirat de idei umanitare și de echitate!

Soluția e hibridă, fiindcă lasă politica ungară în acelaș cerc vicios. E adevărat că-i vine greu Coroanei să se adreseze partidelor opoziționiste, fiindcă nici acestea nu oferă un program de guvernământ serios.

Viața politică a Ungariei e fărâmițată.

Neavând curajul să apuce pe calea reformelor democratice și să satisfacă revendicările naționalităților, oligarhia maghiară nu mai poate governa decât prin expediențe, cu ministere provizorii de administrație, sau prin silicii cari nici ele nu pot dura. Ungaria are nevoie de valul larg al democrației care, măturând gunoii partidelor de până azi și împrăștiind epavele oligarhiei, va face din regatul vecin o țară în adevăr liberă, unde respectul drepturilor individuale și naționale va putea fi o realitate”. („Viitorul”).

Politica balcanică a monarhiei.

— Problemele galiciană, croată și italiană. —

(De un bărbat politic austriac.)

Viena, 8 Iunie n.

Fără îndoială, că schimbările din Balcani se vor resimți în viitorul apropiat, mai mult sau mai puțin, în toate statele europene, dar mai ales în Austro-Ungaria. Bărbații politici ai tuturor popoarelor din Austria vor trebui să învețe să recunoască că toate luptele interne dintre partide trebuie să dispară în fața noilor probleme externe și astfel și în fața celor interne, ale monarhiei. Foarte se înșală acei ce cred că iscălirea preliminarilor păcii balcanice va crea totodată și consolidarea stărilor din Balcani. După încheierea războiului cu Turcia în Balcani, urmează rezolvirea chestiilor între statele balcanice și, foarte natural, va trebui acum și Austria să se răfuiește cu toți acei factori, cari intenționează să rezolve problema balcanică și problema sudslavă nu numai fără ea, ci chiar împotriva ei.

„Balcanii ai popoarelor balcanice” este lozincă rezolvirii problemelor din Balcani, dar de fapt Rusia intenționează să aprobe numai o atare rezolvire, care să nu împiedice în viitor dominațiunea rusească în Balcani, ci dimpotrivă chiar să facă posibilă crearea unor state vasale Rusiei. Astfel de state sunt astăzi în primul rând Serbia și Muntenegrul. Se tradează chiar tendința de a crea un Piemont sudslav, ca să i se răpească monarhiei provinciile sudslave și, în consecință, unica piață economică, care i-a mai rămas pentru mărfurile ei. Dar Rusia urmărește, în tot cazul, și alte intențiuni. Dorințele ei de expansiune nu se mărginesc numai la Asia și Balcani, ci ea își aruncă privirile hrăpărețe și asupra Galiciei și a teritoriului nord-estic al Ungariei. Fălfăirea steagului rusesc peste aceste teritorii este idealul partidului panrusesc — care, după cum ne-o dovedește și cazul Redl, nu alege mijloacele și căile pentru atingerea acestui scop al ei.

Pentru întâmpinarea acestor primejdii în tot cazul sunt necesare oarecari schimbări în Galicia și în Croația. Monarhiei nici decum nu i-e permis, ca de dragul Polonilor și al oligarhilor maghiari să sufere ca în Polonia să cucerească teren *iredenta rusofilă*, iar în Croația și Slavonia *iredenta pansârbească*. În ambele provincii s'a greșit până acum în direcția aceasta foarte mult.

Actualul guvern austriac s'a văzut silit în urma propagandei intensive rusofile, care a făcut necesară chiar dizolvarea mai multor societăți rusofile din Bucovina, să introducă o mare schimbare în politica galiciană urmată din 1867 încoace, făcând presiune asupra clubului polon ca astfel să se poată crea înțelegerea națională cu Rutenii. Dar propaganda panpolonă reinviată în Galicia, care în tactica și scopurile ei seamănă nespuse de mult tendințelor de independență ale șovinistilor maghiari, a zădărnicit, sprijinită de aristocrația și clerul înalt, împăcarea polonă-ruteană. Și aceasta, natural, a stârnit mare bucurie elementelor moscovite rutene, cari prin împăcarea polonă-ruteană ar fi pierdut ul-

timul teren de acțiune, în favorul Ucraniienilor austrofilii.

Deși Austria a scăpat, iarăș, de primejdia unui război, mai cu seamă, pentru că Rusia deoparte nu era pregătită de război, iar de altă parte imperiul rusesc se temea de grave complicații în Asia, ar fi o mare greșală să presupunem că primejdia unor complicații între Austria și imperiul rusesc ar fi înlăturată pentru un timp mai îndelungat. Și, luând aceasta în considerare se impune monarhiei dunărene reluarea tratativelor și ducerea la îndeplinire a împăcării polonă-ruteană.

Dar ceea ce mai imperios se impune monarhiei habsburgice este: limpezirea stărilor chaotice din Croația. Aceasta trebuie făcută între orice împrejurări dacă nu e posibil pe altă cale, chiar și contra voinței guvernului ungar. De fapt nu s'a procedat în deceniile din urmă cu multă istețime la creierea unei păci naționale în nici o parte a monarhiei și la întărirea ideii monarhiei austriace, dar în această privință nici unde nu s'a păcătuțit atât de mult ca în Croația. Toate guvernele ungare, fără excepție, și partidele oligarhiei maghiare, în conglăsurire, au provocat prin faptele lor mai cu seamă dela începutul secolului de față, astfel de stări, încât s'au putut naște procese de înaltă tradare în Croația, care, după Tirol, a fost una dintre cele mai credincioase provincii ale monarhiei. Situația din Croația n'a atins încă acel punct fatal, încât să pară exclusă posibilitatea restabilirii unor stări multămitoare. Majoritatea poporului croat se străduiește să-și vadă realizate postulatele naționale încă tot în cadrele monarhiei. Tot așa caută această majoritate a poporului croat să-și congrueze pretențiunile de drept public, cari tind spre o unitate și autonomie națională, în cadrele unei monarhii habsburgice puternică și unitară. Inșă la tot cazul animositatea împotriva stării de dependență față de Ungaria e în creștere și pentru multă vreme va fi aproape imposibil ca în saborul din Agram să se poată înghesbi o majoritate maghiarofilă care să stea pe baza dualismului ungaro-croat. Dela anexarea Bosniei încoace și de când a început a prinde rădăcini și acolo propaganda pansârbească, la problema croată s'a mai adaus însă o nouă condiție de existență pentru monarhie: încorporarea provinciei anexate și din punct de vedere al dreptului public. Dar câtă vreme se menține încă dualismul în forma lui de azi, fără un parlament central comun, problema bosniacă e nerezolvabilă și ea complică și problema croată. La aceasta se mai adauge împrejurarea că Sârbii și Croații cari dominează în Dalmația, care provincie, după cum se știe, aparține Cisleithaniei, — fără deosebire de partid — deasemenea pretind încorporarea pe baza dreptului public a Dalmației la Croația. Excepție făc, natural, Italienii din Dalmația, cari prin unirea Dalmației cu Croația ar primi o lovitură de moarte.

Bărbații politici italieni nu voiesc încă să înțeleagă, că schimbările din Balcani au schimbat cu totul situațiunea și pentru Italieni. Și, chiar și pentru poporul italian din Italia. Aspirația iridentistilor italieni d. e. referitor la Triest s'a dovedit deja sub acest raport de iluzorică, deoarece Triestul pierde tot mai mult caracterul unui oraș exclusiv italian și tot mai mult primește înfățișarea unui oraș poliglot: o pregnanță germană-italiană-slavă. Regatul italian se vede deja acum silit să intervină în Balcani împotriva năzuințelor panrusesci, mână în mână cu Austro-Ungaria. Iată deci că în privința aceasta Italia e avizată la o cooperare cu Austria. Unicul punct ce desparte Italia de Austria e problema italiană din Austria.

Fiindcă poporațiunea italiană de pe litoralul dalmatin e avizată, din motivele amintite mai sus, la apărarea teritoriului locuit până acum, ea nici decum nu se poate cugeta la o întindere. Astfel problema italiană pierde în importanța ei și devine specifică numai pentru Tirol. Dar conducătorii Italienilor din Tirol ar aduce serviciul cel mai mare neamului lor dacă n'ar căuta să tulbure prin apucături șoviniste apropierea iminentă dintre Germanii și Italienii și cooperarea Austro-Ungariei cu Italia.

În viitor monarhia va fi silită să se pregătească pentru momentul, când pentru apărarea intereselor ei politice și economice din Balcani va trebui să se răfuiească definitiv cu Rusia și statele vasale acesteia. În cazul acesta biruința monarhiei austriace va fi asigurată numai dacă până atunci va fi înfrântă domnia polonă și a oligarhiei maghiare, când atât în Galitia cât și în Ungaria și Croația se va face împăcarea națională pe baza unei politici înțelepte de naționalități și când ideea monarhiei austriace va fi deplin consolidată.

Cuvântarea

P. S. Sale dlui episcop dr. E. Miron Cristea, rostită la sfințirea bisericii din Vârșeț.

„Un moment de însemnătate istorică nu numai pentru Români din acest oraș și din acest mănăstir și binecuvântat ținut, nu numai pentru toți credincioșii din eparhia Caransebeșului, ci peste tot pentru întreaga metropolia ortodoxă română din patrie, prăznuim astăzi aici, în orașul Vârșeț când sfințim și predăm întregii sale misiuni — creștinești, patriotice și românești — această sfântă biserică, unde mai înainte n'am avut nici parohie, nici biserică românească, ci credincioșii și cu ei mari interese vitale ale neamului ni-s'au perdut în marea străinismului.

„Accentuez *moment istoric*, pentru că în urma împrejurărilor, între cari au răsărit aceste nouă scumpe ziduri pe acest teritor de frunte din centrul orașului, această biserică este menită să fie nu numai un loc de închinare și de rugăciune pentru credincioșii parohiei române, înființată la 1912, ci și o strajă, o sentinelă neadormită a legii noastre strămoșești cu toate tradițiunile trecutului ei plin de lupte și de suferințe și un sfânt *simbol*, care cu tărie să mărturisească tuturor, *cumcă și în membrele cele mai răslețe și mai extreme dela marginea metropoliei noastre naționale s'a deșteptat cu elementară putere conștiința ortodoxismului român*, creându-și acest așezământ de manifestare a propriei sale vieți sufletești și dovedind lumii și prin acest caz, *că iubirea poporului nostru pentru legea îmbrăcată în haina limbei sale naționale poate fi înăbușită pe un timp mai scurt sau mai lung, dară de stins nu se stinge, căci focul ei sacru arde latent sub spuza nădejdi de a se aprinde spre o nouă viață.*

„Grandioasele manifestațiuni din șirul acestei sfințiri, afluența atâtor mii de credincioși nu numai din loc și jur ci și din cele mai mari depărtări, cum n'am mai văzut niciodată — deși am sfințit multe biserici atât ca calugăr simplu cât și ca dignitar bisericesc și arhieru — cu un cuvânt toate câte le-ați văzut și cari nu se pot descrie, sunt cele mai grăitoare și mai convingătoare dovezi despre dragostea nețărmurită ce o are poporul nostru către credința-i răsăriteană atunci, când adevărurile ei se îmbracă în graiul dulce și plin de farmec al limbei sale românești. Această iubire de lege și limbă — exprimată atât de elocvent de apostolul ginților Pavel — când zice, că *„mai bine 5 cuvinte în limba proprie, ca să înțeleagă toți, decât 10.000 cuvinte în limbi străine”*, i-a îndemnat pe toți să iee parte cu atâta sete și dor la întâia slujbă românească, oficiată de însuși arhipăstorul lor, azistat de cei mai înalți sfințici ai săi, precum și cu concursul cântăreților vestiți în întreg cuprinsul locuit de credincioșii bisericii noastre.

„Insuflețirea ce s'a deslănțuit cu o elementară forță în sufletul tuturor, ne face să ni-se pară și nouă că și însași natura ia parte la praznicul nostru de bucurie, precum li-s'au părut și vechilor Ovrei, eșiți din mijlocul unui popor străin din Egipt, că atunci, când le-a ajutat Dumnezeu a-și face altar de închinare *„munții săltară ca berbecii, iară colinele ca miei”* (Ps. 114. v. 1—4.)

„...vedem în fiecare cărămidă ce încheagă zidurile acestei sf. clădiri, un simbol al închegării tuturor credincioșilor noștri din eparhie într'un gând și o făptuire, pentru că din toate părțile au contribuit la zidirea ei; vedem în ornamentica originală, ce-o decorează, un îndemn de a *ține cu stințenie la toate câte formează chintesența ființei noastre*. Iară sfinții din pictura ei — pare-că însuflețiți de viață — ne sfătuiesc, ca *bunăînțelegere ce a domnit în sânul puținilor fruntași din această parohie nouă atât în decursul pregătirilor, cât și la lucrărilor, ca zelul de care au fost animați, ca interesul ce l-au știut deștepta în toate cercurile pentru cauza lor cu adevărat importantă și ca mai ales frumosul spirit de jertfă și de ajutoare, care ne-a îndemnat pe toți din toate părțile să le sărim în ajutor cu sume mari și mici, — să le ținem pururea în vedere ca nobile exemple de urmat de câte ori o trebuință bisericască, culturală și de folos obștesc, ne cere sprijinul. Și atunci putem fi siguri, că instituțiunile, ce le vom proiecta și plănui, vor eși ca din pământ mai iute decum vom gândi, ca și această frumoasă biserică, care ne sugerează aceste nobile îndemnuri.”*

P. S. Sa mulțumește bunului Dumnezeu, care „ne-a învrednicit de această zi de rară însuflețire și nemărginită bucurie, în care nu numai am deschis larg plămânile credincioșilor noștri români din oraș, ci am pus cu toții prin această biserică și o temelie puternică pentru dezvoltarea în viitor a ortodoxismului român din aceste părți extreme, și pentru formarea unui centru, de unde sperăm că va porni acel vânt favorabil, care va sufla spuza de pe conștiința tuturor fiilor încă înstrăinați, reaprinzându-le focul dragostei către biserică românească și așezămintele ei.”

Scoate în relief „zelul și hărnicia organelor parohiale din Vârșeț, a membrilor din comitet și epitropie și mai ales vrednicia fruntașilor, dintre cari cei mai aleși sunt directorul dela „Luceafărul” Dr. P. Zepeniag și protopopul tractual Traian Oprea. Acestora le revine partea leului din munca prestată și ostenețele făcute în jurul acestei clădiri.” În special graiul convingător al părintelui protopop Tr. Oprea a avut ca și *iarba fiarălor* puterea magică de a deschide larg punga tuturor. Nimeni n'a putut rezista. Toți au dat și am dat; iară rezultatul neașteptat ni-l prezintă această biserică, care ca stil, ca ornamentație românească și înzestrare ocupă loc între cele mai frumoase și succese din bisericile metropoliei întregi.” Mulțumește tuturor dăruitorilor de față și de pretutindena. Apoi continuă:

„Iubiților credincioși!

„Este știut că nici o despărțire nu se poate fără oarecari supărări. *Formarea parohiei speciale române a produs la frații noștri sârbi oarecari susceptibilități*, cari — durere — au devenit acute cu ocazia unor înmormântări de credincioși de-ai noștri.

„Ceice însă din ambele părți judecă cu creștinească și frățească dragoste acest fapt,

trebuie să regrete orice ciocniri, căci — după ce canonul 34 apostolesc cere ca biserică fiecărei națiuni să fie condusă de un metropolit propriu de acelaș neam și după ce înaintași vrednici ni-au exoperat dela legislația țării și dela Majestatea Sa reînființarea vechei metropolii naționale ortodoxe române, — era lucrul cel mai firesc ca toți Români răsăriteni să se alipească de biserică acestei metropolii proprii, mai ales că precum la Sârbii din patrie, așa și la noi Români, cari trăim în și prin biserică, interesele naționale sunt strâns legate de cele bisericesti și deci conștiința lor națională trezită numai în sânul bisericii lor proprii găsea deplină liniște și mângâiere sufletească.

„Această dorință și tendință a Românilor, fie a celor mai răsleți de pe teritoriul patriei noastre, nu poate fi supărătoare pentru nimeni, deci nici pentru frații sârbi. *„Li asigurăm pe frații în Hristos Sârbi, că n'avem nici o tendință agresivă și deci nu dăm anză la nici o nemulțămire întemeiată*. Noi nu râvnim nici la sufletele altora, nici la avere străină, ci — după vorba lui Eminescu — noi ne apărăm *„sărăcia și nevoile și neamul”*. Deci, de câte ori fiii neamului întâmpină greutăți în asemenea nizuințe nobile, ca episcop român trebuie să exclam cu poetul german Schiller:

„Raum für Alle hat die Erde,
„Verfolgt nicht mehr meine Herde!”

„Prezența între noi a marelui preot al creștinilor sârbi, a P. S. episcop Gavri Zmejanovici al Verșetului, este cea mai grăitoare dovadă, că arhipăstorul eparhiei sârbești este călăuzit de duhul tolerant al celor mai frumoase echități și drepte judecăți...

„Mulțumind în Hristos fratelui Gavri pentru cinstea ce ne-o face prin prezența sa folosesc totodată această ocazie ca în calitate de ierarh român să exprim mulțumita și recunoștința bisericii noastre pentru binele ce ni l'au făcut nouă și bisericii mulți înalți arhipăstori ai Sârbilor în timpul celei mai triste epoce din viața bisericii ortodoxe române mai ales în veacul XVIII, când am fost lăsați în largul mării înviforate ca o corabie fără cârmaci, fără păstori și episcopi. Dacă turmă părăsită nu ni s'a risipit, meritul revine în mare măsură acelor arhierii sârbi, cari au desvoltat întru salvarea ortodoxismului o neobosită misiune apostolică.” (P. S. Sa aduc numeroase dovezi istorice referitor la această sta.) „Episcopul sârb Adamovici într'un memorandum al său din 1792 spune că deși nu Român, ci de alt neam, totuși s'a simțit îndemnat să intre în luptă pentru această națiune, fiind convins că nu e intențiunea Maj. Sale ca soartea cea tristă a acestei națiuni să se perpetueze.”

„Asemenea a lucrat și metropolii sârbi Ștefan Stratimirovici și Ștefan Stancovici, în școala cărora s'a format eliberatorul nostru Șaguna...”

„În schimb și noi Români am contribuit mult la întărirea bisericii sârbești. Le-am dat episcopi luminați, le-am crescut pe Doroft Obradovici „creatorul literaturii sârbești”, care însuși ne spune că și-a făcut întâia cultură din cărțile bisericesti scrise în limba românească, iar episcopul Leon Giuca al Romanului i-a fost *„cel mai mare binefăcător.”*

„Așa trebuie să se ajutoreze frații în Hristos. Ar fi de dorit, ca acest simț de sprijin

reciproc întru apărarea credinței comune să reinvie.

„In fine vouă iubitorilor poporeni din acest oraș vă încredințez această nouă și strălucitoare biserică, cu îndatorirea ca voi, biserica cea viie, să o întreceți în strălucire prin curățenia credinței și a vieții voastre individuale; familiare și obștești și prin cultivarea tuturor virtuților propoveduite de religia noastră răsăriteană, alipindu-vă de ea cu dragostea și încrederea cu care copilul se alipește de sânul mamei sale și iubind nu numai strălucirea și podoabele ei, ci și strictetea poruncilor ce ni le dă spre binele nostru vremelnic și mai ales spre mântuirea vecinică a sufletelor noastre.

„Fiți mulțumitori Domnitorului rege și marilor bărbați de stat, cari ni-au împlinit cererea, de-a avea metropolie și organizație bisericească proprie, prin susținerea și întărirea tradiționalei noastre loialități către Tron și prin credință către iubita patrie, ale cărei sentințele probate au fost aici, la marginile țării, și strămoșii voștri.

„Cultivați bunul început, aduceți la sânul bisericeii toate oile cele pierdute și răslețe și mai ales voi, cei puțini de azi, „creșteți și vă înmulțiți”, că dacă noi am pus această puternică temelie, fiii și nepoții voștri, înmulțiți la număr și întăriți în putere, să poată spori moștenirea, înființând multe alte așezăminte pentru înaintarea noastră și prin noi și pentru întărirea patriei.

„Iar ca bunele noastre gânduri să se poată întrupa implor ajutorul Celui de sus și binecuvântându-Vă îl rog să trimită asupra voastră și a urmașilor voștri toate darurile sale cele bogate, căci prin această biserică și prin toate așezămintele noastre Lui voim să-i slujim, acum și pururea și în vecii vecilor Amin.” (Vii aclamațiuni).

Noul guvern.

Criza ministerială.

Arad, 9 Iunie.

Ieri Duminecă dimineața a sosit dela Viena la Budapesta noul ministru președinte contele Ștefan Tisza. Ca să evite eventuale demonstrații premierul și-a luat de astădată calea pe linia Bruck și a sosit în Budapesta la gara de Nord. Acolo îl aștepta o mare ceată de jandarmi și detectivi. Tisza s'a dus deadreptul la locuința sa privată.

La orele 10 înainte de amiază i-a făcut o vizită la fostul președinte al camerei d. Albert de Berzeviczy, cu care a conferat peste 2 ore. I-a oferit acestuia președinția camerei ori portofoliul ministerului de culte și instrucțiune publică. Berzeviczy a refuzat declarând, că nu este dispus a primi nici unul din posturile oferite. A pus în vedere însă, că poate mai târziu va putea să primească portofoliul ministerului de culte și instrucțiune publică.

Cabinetul nou.

În cercurile guvernamentale se vorbește că noul ministru va fi compus aproape complet tot din miniștrii vechi. Se susține însă, că ministrul de finanțe Teleszky nu va mai face parte din noul ministru. Tot astfel se va retrage și con-

tele Serényi, fostul ministru de agricultură. În locul lui Teleszky vine Jankovich Béla, fostul ministru de culte și instrucțiune publică. Ministru de justiție va fi Vadász Lipót (jidan), iar succesorul lui Serényi la ministerul de agricultură va fi baronul Ghillányi Imre, un prieten intim al premierului.

Se svonise ieri că în fruntea ministerului a latere vine baronul Burián. Azi însă candidatura aceasta a căzut și se susține că ministru lângă persoana Majestății Sale va fi contele Khuen-Héderváry.

Lista noului cabinet ar fi următoarea:

Ministru președinte: contele Ștefan Tisza.

„ de interne: Ioan Sándor.

„ „ justiție: Leopold Vadász.

„ „ finanțe: Emeric Ghillányi.

„ „ a latere: contele Khuen-Héderváry.

Ministru de comerț: Ladislau Beöthy.

„ „ culte și instrucțiune publ.: ?

„ „ croat: Géza Iosipovich.

Ministerul de honvezi îl va ține și mai departe Samuil Hazai.

Tisza în clubul partidului muncii.

Seara la orele 7 $\frac{1}{2}$ Tisza s'a prezentat la clubul partidului muncii, unde a fost primit cu mari ovații. Aici Tisza a conferat mai întâi cu Lukács, apoi cu baronul Ghillányi. Mai târziu înconjurat cu multă dragoste de partizanii săi a declarat, că nu vine să se războiască, ci vrea pacea parlamentară. Nici prin gând nu-i trece să pună în desbatere proiectul de lege pentru lipsirea de mandat a deputaților opoziționiști. Dorește ca înainte de toate să ajungă la ordinea zilei proiectele urgente ale ministerului de comerț. La sfârșitul unei se vor începe vacanțele de vară. „Până atunci va trece multă vreme și cine știe ce schimbări se vor mai produce în politica țării” — spune la sfârșit premierul.

Opoziția în contra lui Tisza.

Opoziția privește denumirea lui Tisza ca cea mai bruscă provocare. E hotărâtă să poarte în contra lui lupta cea mai înverșunată. Opoziționali declară cu multă tărie că nu se vor liniști până nu vor scutura de pe trupul țării regimul panamist al partidului muncii și așează din nou reforma electorală pe baza sufragiului universal. Nu mai vreau să știe nici de 67, nici de 48, singurul scop al lor ar fi deocamdată numai răsturnarea lui Tisza.

Partidele opoziționale intră în acțiune deja mâine Marți. Azi au sosit la Budapesta Iuliu Justh, contele Apponyi și contele Andrássy. S'a dat ordin ca toți deputații opoziționali să fie mâine în Budapesta. Marți seara la orele 6 opoziția ține conferință. Ordinea de zi a acestei conferințe va fi:

1. Poziție în contra guvernului.
2. Tactica de urmat în sesiunile proxime ale camerei.
3. Alegerea dela Arad.

Se spune, că opoziția întregă se va prezenta în cameră, când își va face intrarea acolo noul guvern. Partidele opoziționale pregătesc o mare surprindere. Cei inițiați spun, că fără intervenirea gardei parlamentare intrarea guvernului în incinta camerei va fi imposibilă. Astfel ne putem aștepta iar la scandaluri enorme.

Andrássy pentru sufragiul universal.

Ziua de azi are o mare senzație. Contele Iuliu Andrássy, cel cu pluralitatea voturilor a primit reforma electorală în forma proiectată de partidele opoziționale. Primește principiul votului universal, primește ca numărul alegătorilor să fie 2,400.000 și se învoiește și la limita vârstei de 24 ani. Primește și secretul votului, censul intelectual, cu un cuvânt întreg proiectul opoziției. Nu se poate învoi însă cu condițiunea, ca singura recerință pentru dreptul de vot să fie

scris-cetitul, căci condițiunea aceasta i se pare prea minimală.

Apresiasierea tuturor acestor frământări cetitorul o află în primarticolul nostru de azi.

Alegerea dela Arad.

Mari valuri aruncă chestia alegerii de deputat în orașul Arad. Se știe, că Ștefan Tisza este deputatul Aradului. Numit acum ministru președinte el trebuie să renunțe la mandat și să se supună unei noi alegeri. Partidul muncii s'a pus deja pe lucru și în orașul nostru s'a început mișcarea electorală.

Opoziția ar dori cu orice preț să-l lipsească de mandatul Aradului pe Tisza. Cum însă în orașul acesta comercial partidul guvernului e foarte puternic, opoziția n'ar putea nădăjdui izbândă, decât numai cu vr'un fruntaș de elită al său și mai presus de toate cu un candidat foarte bogat. Aici, ca la toate alegerile parlamentare din Ungaria, în cele din urmă decide banul.

Ieri mai mulți fruntași iusthiști din Arad l-au cercetat pe Iuliu Justh la moșia sa din apropierea Aradului, în satul românesc Tornia. Justh a făcut următoarea declarație:

— *Opoziția va lupta cu toată energia și cu toate puterile sale la alegerea din Arad. Toți fruntașii partidelor opoziționiste cu mine împreună vom merge la Arad. Tisza trebuie să cadă la Arad. Numai acesta poate să fie răspunsul demn la încălcarea țării prin contele Tisza. Eu cred în victoria noastră. Vom avea un astfel de candidat, cu care Tisza nu se poate măsura în nici o privință.*

Muncitorii social-democrați din Arad au promis tot sprijimul lor pentru candidatul opoziției și au declarat că vor uza de toate mijloacele pentru a duce la izbândă steagul opoziției în contra lui Tisza.

Românii din Arad.

Din ambele părți s'a început deja cea mai detestabilă luptă după voturile Românilor din Arad. Prevenim din nou pe toți Românii cinstiți de aici, că datorita națională a fiecăruia este să observe cea mai completă pasivitate față de alegerea dela Arad. Asta o pretinde demnitatea noastră națională și am fi dureros loviți în sentimentele noastre românești, dacă totuși s'ar afla între noi trași inconstienți, prostiți ori venali, cari pentru fâgăduieli de nimic ori motive su-nătoare s'ar face trădătorii neamului lor.

Adunarea generală a băncii „Ardeleana”.

(Raport special).

Orăștie, 6 Iunie 1913.

În împrejurări neobicinuite și după o publicitate tot atât de neobicinuită s'a ținut azi, aici în Orăștie adunarea generală extraordinară a băncii noastre „Ardeleana” — convocată de comitetul de supraveghiere.

Lumea românească a fost alarmată din prilejul convocării acestei adunări, în jurul căreia și-au dat rînd explicații inutile, sgomot de prisos și îngrijorări și mai de prisos. De fapt lucrurile ne înfățișează următoarea situație: În cursul anului 1912, după ce d. Ion I. Lăpădatu a trecut dela directoratul „Ardeleni” la acela al „Băncii generale de asigurare” și după ce nizuința de-a câștiga ca director al băncii pe d. Petru Drăghici din Săliște — a eșuat, deodată cu încredințarea postului de director dlui Dr. O. Sglimbea, direcțiunea băncii, în frunte cu d. Dr. Ioan Mihu a inițiat introducerea de reforme în administrația institutului. Între măsurile ce s'au luat, parte pentru anumite îndreptări, parte pentru anumite prevederi — a fost și pregătirea unui regulament administrativ și a unei pragmatice de serviciu — ambele ținute în signalul unei rigozități prea puțin obicinuită. Comitetul de supraveghiere a „Ardeleni” făcând, la rîndul său obiect

Wällischhof

în Maria-Enzersdorf lângă Viena.

Sanatoriu și stabiliment de hydrotherapie.
Dietetica sistem Dr. Lahmann. Tratament individualizat. Prospecte prin direcțiune și medicul șef. **Dr. Marius Sturza.**

de studiu din aceste regulamente — a găsit, în temeiul practicei ce-o au, ca bărbați, ce se ocupă cu chestiuni de bancă, că unele din dispozițiile regulamentelor numai cu anevoie se pot traduce în practică, iar altele nu sunt potrivite pentru menținerea progresului și mai ales pentru ridicarea nivelului corpului de funcționari ai băncii. Comitetul de supraveghere a și propus direcțiunii, anumite modificări, dar acele n'au fost acceptate.

La adunarea generală ordinară, ținută în primăvara anului curent, de nou s'a accentuat trebuința unor modificări a regulamentelor din vorbă — dar cum d. Dr. Ioan Mihiu, quasi autorul acestor regulamente nu era prezent — adunarea n'a admis modificările cerute.

În aceeași adunare apoi s'a făcut, în lipsa și cu ulterioara reprobare a dlui Dr. Mihiu alegerea prin surprindere a unui nou membru în direcțiune, care ori cât de onorabil ca om și ca avocat, sub raportul național cade sub grave excepțiuni.

După astfel de antecedente a urmat concluzul dificultat al direcțiunii, care în contra dispozițiilor clare și exprese ale noului regulament — a votat onorarii câtorva angajați ai institutului.

Concluzul acesta, ajuns sub controlul comitetului — a fost găsit în contradicție cu dispozițiile noului regulament, și după ce remonstrațiile de până aci ale comitetului nu și-au găsit rezolvire favorabilă, comitetul pe de-o parte ca să previe statuarea de precedent, pe de altă parte ca să dovedească trebuința modificării noului regulament — a conchemat adunare generală extraordinară, singură adunarea generală fiind în competență, după regulament, să decidă asupra onorariilor împărțite ilicit de direcțiune.

Această convocare s'a făcut, după informațiile luate, cu atât mai mult cu cât *din alte*, o mulțime de motive se accentua în cercuri largi trebuința, recunoscută și de d. Ion Mihiu, a unei reconstruiri a direcțiunii „Ardelenii”.

Din anumite, dar pe de-a-ntregul inoportune motive s'a recurs și din o parte și din alta la publicitate — până ce s'a ajuns ca din prilejul adunării generale extraordinare a „Ardelenii” să se publice în „Gaz. Trans.” chiar și un articol prim.

Situația ajunsese aproape dificilă și de-aceia a fost primită cu multă dragoste inițiativa dlui Dr. Ioan Mihiu și Dr. Aurel Vlad ca prin consfătuiri prietenești și românești să se caute și să se găsească cea mai potrivită soluție — de altfel dorită, credem sincer, de toți.

Două zile de-arindul, în fața adunării s'au încercat toate mijloacele pentru înfăptuirea unui compromis. Pertractările conduse de d. Dr. Ioan Mihiu și de Dr. Aurel Vlad — n'au dus la rezultatele așteptate, după ce membrul direcțiunii *exceptionat sub raport național* a fost susținut, prin o neînțeleasă consecvență, tocmai de d. Dr. Ioan Mihiu.

Oameni neînțelegători de rosturile unei bănci românești, în focul luptei au recurs la apucături penibile pentru acapararea ori zădărnicierea de voturi pentru adunare.

Trecem de data asta peste acest prea puțin edificator capitol al manifestațiilor pătimase și schițăm aici cursul adunării generale de azi al băncii „Ardeleana”:

La ceasurile 9 deschide adunarea d. Dr. Ioan Mihiu, care înlocuiește la presidiu pe d. Dr. Ioan Pop, medic militar în pensiu — presidentul „Ardelenii”. Scrutinători, numiți de d. Dr. Mihiu: dnii Dr. Aurel Vlad și Dr. Silviu Moldovan. După verificarea acțiilor și plenipotențelor aflate toate în regulă (depuse au fost 8200 acții cu 802 voturi prin 248 acționari) — adunarea e izbită la cetirea unei hârtii, iscălită de d. Dr. Ioan Mihiu prin care dsa abzice de mandatul de membru al direcțiunii. D. Mihiu nu admite discuție asupra propriei sale hârtii și se trece la raportul comitetului de supraveghere spus de d. Ion Popoviciu, presidentul comitetului, protopop și director executiv al băncii „Geogeană” din Geoagiu.

D. Popoviciu a prezentat calm și foarte lămurit motivele ce-au îndemnat comitetul de supraveghere să convoace adunarea — așa cum am schițat în rândurile de mai sus.

Propunerea comitetului a fost ca hotărârea direcțiunii referitoare la votarea extrareglementară a onorariilor să se anuleze și cei 6 membri ai direcțiunii cari au adus-o să fie obligați, conform dispozițiilor imperative a noului regulament să restituie suma de 1070 coroane, ce au împărțit-o fără drept angajaților fără tantieme.

Propunerea comitetului a fost primită cu 430

voturi contra 45. Pentru propunerea comitetului a votat și d. Dr. Ioan Mihiu.

Cei 6 membri ai direcțiunii, vizați prin această hotărâre a adunării, și-au prezentat, nolens-volens abzicerea prin graiul dlui Ioan I. Vulcu, mai ales după ce cunoșteau pe deplin materialul discuțiilor urmate în cele două zile premergătoare adunării de azi.

După aceasta a urmat întâia etapă de a nu mai putea înțelege adâncurile sufletelor.

D. Dr. Ioan Mihiu — suspendând pertractările adunării a declarat că numai așa poate institutul să conteze la sprijinul dsale ca membru al direcțiunii, dacă abzic și cei doi membri ai direcțiunii, cari în urma votului lor separat înștiințat la aducerea hotărârii cu pricina — n'aveau motiv de abzicere. Cu toate acestea pentru ca d. Dr. Ioan Mihiu să rămână în fruntea institutului — cei doi membri, dnii Nicolae Vlad apotecar și Ion Branga, învățător și conducător de cor de vre-o 20 ani în Orăștie — au abzis și ei.

Abziși astfel toți membrii direcțiunii — adunarea generală — după ce sfaturile de două și mai multe zile au premers — a procedat la alegerea respective realegerea membrilor în direcțiune.

Pentru mai ușoară înțelegere a situației date, reproduc aici în întregime cele două liste — în temeiul cărora s'a votat. Lista oamenilor de sub conducerea dlui Dr. Ioan Mihiu a fost următoarea: dnii Dr. Ioan Mihiu, Dr. Aurel Vlad, Ioan I. Vulcu, Dr. Romul Dobo (scos prin surprindere și înlocuit la adunarea generală ordinară prin d. Dr. August Deak), Dr. Silviu Moldovan, Dr. August Deak, Dr. Sever Orbonaș, Dr. Cornel David și Nicolae Vlad.

Ceealaltă listă din jurul dlui Dr. Aurel Vlad a fost următoarea: Dr. Ioan Mihiu, Dr. Aurel Vlad, Ioan I. Vulcu, Dr. Romul Dobo, Ioan Branga, Dr. Romul Boca, Dr. Ioan Marghita, Dr. Sever Orbonaș și Nicolae Vlad.

După cum se vede — între cele două liste deosebiri nu sunt esențiale — în afară de candidatura dlui Dr. Deak.

S'a săvârșit votarea și în vreme ce scrutinătorii făceau socoata, în ședința suspendată — d. Dr. Ioan Mihiu și-a condiționat *a treia oră* rămânerea în direcțiune de o abzicere alternativă propusă în surprinderea tuturor: în fața întregului comitet de supraveghere, întruimit la cererea dlui Dr. Aurel Vlad — d. Dr. Ioan Mihiu a spus următoarele, îndreptându-se către părintele Ioan Moța, membru al comitetului de supraveghere:

— Părinte! Dta și d. Ioan Branga (membru ales în direcțiune) nu puteți fi ambii la institut. Ca să rămân eu — abziceți unul dintre Dvoastră.

La declarația ce-a frapat pe toți cei prezenți, părintele Moța a răspuns scurt și hotărât:

— Dacă d. Dr. Ioan Mihiu îmi cere mie, preotului Moța această jertfă — cu drag o fac, *abzic eu*.

— Nu așa părinte, a replicat d. Dr. Mihiu, cu dta să abzică întreg comitetul, ce ar urma să fie ales în o proximă adunare generală.

Când a fost întrebat d. Dr. Mihiu pentru motive, cu deosebire după ce și Dsa a întărit cu votul Dsale că procedura și propunerea comitetului în legătură cu adunarea de azi e pe de-a-ntregul corectă — d. Dr. Mihiu a rămas dator cu răspunsul și a părăsit camera în care s'au petrecut cele spuse aici.

D. Dr. Aurel Vlad a încercat toate mijloacele ca să asigure normala dezvoltare a lucrurilor și în sfârșit i-a succes să obțină rezultatul: că d. Dr. Mihiu s'a învoit ca pentru alegerea în direcțiune a fostului membru d. Ion Branga respective pentru buna pace și rămânerea dlui Dr. Mihiu să abzică numai părintele Ioan Moța, care în situația dată și-a oferit pentru a doua oră — jertfirea proprie.

Înțelegi în bună rânduială, d. Dr. Mihiu a redeschis ședința și în baza scrutiniului încheiat a declarat ca membri ai direcțiunii „Ardelenii” pe dnii: Dr. Ioan Mihiu, Dr. Aurel Vlad, Dr. Romul Dobo, Ioan I. Vulcu, Dr. Silviu Moldovan, Dr. Sever Orbonaș, Dr. Cornel David și Nicolae Vlad — rezultat, cum se vede, în conformitate cu observarea ambeor liste.

După toate aceste — adunarea se pomenește că d. Dr. Mihiu, fără vre-o introducere, fără vre-o motivație, fără să poată fi înțeles de cineva, așa din bun senin se ridică și spune scurt: „Anunț că eu depun mandatul, ce mi-ați încredințat”.

Peste câteva minute îi urmează dnii: Ioan I. Vulcu și Dr. Silviu Moldovan.

După aceste — în proximal moment d. Dr. Mihiu închide adunarea.

Lumea zăpăcită de aceste neașteptate întoturi, mai ales când aceste sunt produse de d. Dr. Ioan Mihiu, își caută explicații, se întreabă, se m cu deosebire când la banchet în fruntea mesispu vede vesel și tânăr pe d. Dr. Ioan Mihiu și lăpăv dsa d. Dr. Aurel Vlad, Dr. Dobo, Vulcu etc.... ior

Incolo banca „Ardeleana” prin noua direcțiune, auzim că incurind va fi întregită, va mergeter pași siguri pe calea progresului și toate îngrijorăsădin fața adunării s'au dovedit de cel puțin neînemeiate.

Nota redacției: Publicăm această dare de seclă cu toată bunăvoința. Cunoaștem persoana i ditorului și știm că are cele mai bune intențiuni peni „Ardeleana”. Am dori din suflet să revie pacea ter absoluta bunăînțelegere între Români cinstiți din răstie, acest orașel eminentamente românesc și mntă presus de toate am dori să vedem în fruntea tutusă afacerilor noastre obștești de-acolo împreună cor dnii Dr. Ioan Mihiu și Dr. Aurel Vlad, acești e fruntași ai vieții noastre naționale.

In preajma războiului sârbo-bulgar.

Nu sunt speranțe de pace. — Delegații sârbi Londra au fost rechemati. — Temeri de un război franco-german. — Atitudinea României

Arad, 9 Iunie n.

Din știrile ce publică ziarele statelor aliate se poate deduce că speranțe de pace nu sunt. Fiecare stat își menține punctul său de vedere se îngrijește să stabilească alianțe pentru ofer siva. Fapt mai grav este că arbitrajul Rusiei pr văzut de tratatul sârbo-bulgar a devenit impi sibil, în urma înăspririi raporturilor dintre Ru sia și Bulgaria. Cei din Sofia nu mai au încre dere în imparțialitatea Rusiei pe care o consi deră cu totul dată prieteniei pentru Serbia. ș tocmai de aceea cabinetul Gheșoff a devenit imu posibil și se așteaptă formarea unui guvern csc oei mai războinici bărbați politici bulgari.

În decurs de o zi situația a luat o întorsătur primejdioasă, încât acțiunea conferinței del Londra a devenit iluzorie. Ieri, *Duminică, după amiazi delegații sârbi pentru pace au primit un telegramă urgentă din Belgrad în care sunt învitați să părăsească Londra și să plece imediat acasă la Belgrad.*

E foarte probabil, deci, că ședința de Sâmbătă a tratativelor de pace să fie ultima ședință. Toate înțelegerile de până acum au fost susce pute în protocol de către delegați, dar divergențele ce mai există au rămas deschise. Așadar tratatul de pace rămâne necomplet, întrucât e nu cuprinde și înțelegerea asupra împărțirii teritoriilor cucerite.

Opinia publică europeană se arată acum alarmată de situația pe care amenință s'o creieze marea luptă ce se dă în Franța asupra re-introducerii serviciului de 3 ani. Guvernul francez și partizanii reformei întâmpinând o mare rezistență din partea progresiștilor, sunt temeri că se vor deda la o propagandă patriotică și războinică așa de grozavă că nu se pot calcula urmările. Fărăste, a se vorbi în Franța de războiu, însemnează a se vorbi de un războiu contra Germaniei. Și cum Francezii cred că ei sunt superior armați și deci pot să învingă, ideia revanșei ar putea să prindă repede și să provoace războiul.

Că situația este primejdioasă o dovedește atitudinea presei cu autoritate din Anglia, care se grăbește să avertizeze guvernul francez că *dacă provoacă războiul, Franța va rămâne singură*. Vor avea oare un efect liniștitor aceste amenințări?

Presă străină continuă să se ocupe de atitudinea României în chestia conflictului balcanic. Acuma se anunță că guvernul român ar fi și dat o notă reprezentanților acreditați pe lângă marile puteri în care se comunică autorizația dată de parlamentul român pentru primirea protocolului, accentuându-se că aceasta s'a făcut cu toate că nimeni nu e mulțumit de satisfacția dată. Se afirmă că nota mai dă și avizul că dacă

lucrurile se incurcă din nou în Balcani, România nu va sta cu mâinile încrucișate și va interveni. Nu știm dacă faptul acesta este exact, dar cele ce spun că conține nota sunt în concordanță cu părerile exprimate de primul-ministru d. T. Maiorescu în parlamentul român.

Este cert că România urmărește cu viu interes cele ce se petrec în Balcani și e hotărâtă să-și susțină cererile sale cu cea din urmă energie.

Dacă retragerea guvernului bulgar va periclita sau va împedeca executarea protocolului din Petersburg, România va ocupa militărește teritoriul prevăzut de acesta.

„Noi dorim pacea — serie confratele „Inaminte” — decât nu înțelegem ca cei cari o turbură să primească tot felul de satisfacții chiar și în contra intereselor noastre”.

Un fapt îmbucurător e că în ultima sa ședință conferința dela Londra a decis ca Românii din Pind să fie trecuți la Albania. Cu cât vor fi trecute la Albania mai multe localități românești cu atât va fi mai bine.

Mai amintim la acest loc că în cercurile comerciale din Constantinopol se studiază chestiunea de a se face din Constantinopol un port franc. Rezultatul acestor studii va fi supus peste puțin timp guvernului țure spre aprobare.

INFORMAȚIUNI

Arad, 9 Iunie n. 1913.

„Menjen hátrébb az az oláh”.

(„Valahul ăla să meargă mai îndărăt.”)

De multă vreme sfidează lumea românească din Arad un năbădăios jude de tribunal, ce aude la numele de Szöllösy Jenő. Treșăritul ăsta de șovinist până acum plictisea numai pe tovarășii săi de bere cu grozavele sale înțelepciuni juridice. În ziua de azi însă Jenő s'a făcut nemuritor. A mântuit patria insultând în chipul cel mai infect sentimentul nostru de oameni răbdurii și îndelung răbdători. Măgarul ăsta în fața publicului, ce asista la o pertractare a tribunalului din Arad și-a permis obrăznicia să apostrofeze pe un biet român pașnic, care era silit să se înfățișeze înaintea satrapului judecător, a veritabilului cadu turcesc, cu cuvintele rostite tanfoș în limba lui Tuhutum: „Menjen hátrébb az az oláh”.

Protestăm aci în fața lumii împotriva insultării noastre din partea acelora, pe cari îi plătim din sudoarea noastră, ca să ne facă nedreptatea și-i trimitem vorbă inconștientului, care ar fi chemat să-și pronunțe sentințele „în numele Majestății Sale Regelui”, să nu se obrăznicească batjocurându-ne neamul, că într'o bună dimineață va întâlni înaintea sa și vr'un „valah”, care „în numele Majestății Sale Regelui” să-l pleznească peste bot învățându-l mințe și respectarea legilor, cari toate numesc Românii pe numele lor, nu cuvântul pronunțat de acest pretins intelectual ungar. Hátrébb — ostabi biró. O scriem ungurește, ca s'o înțelegi — nemernicule!

Prigonirea învățătorilor români. De când a intrat în vigoare legea școlară apponyiană prigonirea învățătorilor români nu mai încetează. Inspectoratele ungurești se întrec a excepționa când progresul în limba maghiară a elevilor din școlile românești, când, folosindu-se de sărăcia multor sate românești — edificiul școlaelor, urmărind scopul a impune astfel ajutorul statului și prin aceasta școala ajutată a o pune în serviciul maghiarizării sau a avea motivele pentru sistarea școlilor confesionale

românești și ridicarea școlilor de stat maghiare, pepiniere pentru maghiarizarea copiilor „valahi”.

Iată câteva cazuri mai recente din comitatul Aradului:

În ședința de Sâmbătă a comisiei administrative a comitatului Arad, în absența inspectorului Varjassy, a raportat locțiitorul acestuia despre școlile confesionale vizitate din partea inspectoratului, vizitare urmată în multe rânduri la ordinul direct al ministrului de culte și instrucție. Astfel inspectorul regesc din Arad a vizitat, la ordinul ministrului de culte și instrucție, școlile confesionale gr. orientale românești din Buteni, Mănerău, Aciuța și Luguzău. Referitor la școala din Buteni inspectorul nu află mulțumitor rezultatul instrucției în l. maghiară în clasele de sub conducerea învățătorului Petru Pârva și a învățătoarei Constanța Muntean. Comisia administrativă din motivul acesta a pornit cercetarea disciplinară împotriva învățătorului Pârva și a învățătoarei Muntean. Tot din acest motiv s'a pornit cercetarea disciplinară și împotriva învățătorului Toma Sirca din Mănerău.

Inspectorul a mai raportat că edificiile școlilor românești din Aciuța și Luguzău sunt într'o stare deplorabilă, iar progresul ce l'au dovedit școlarii e foarte slab. Comisia administrativă a hotărât din motivele aceste să roage pe ministrul de culte să-i admonizeze pe susținătorii acestor două școli. Edificiul școlaeli din Văsoaia — spune raportul inspectoratului — e o casă de scânduri și în întreaga școala sunt numai 3 bănci vechi pentru copii. Comisia va provoca din cauza aceasta pe P. S. Sa episcopul Aradului, ca să ice măsuri pentru remediarea acestor lipsuri. Tot din acest motiv și în acest senz va fi provocată și comuna bisericească din Curtacher, unde elevii sunt într'un edificiu scund și foarte neîncăpător.

Referitor la școala din Nădab, inspectorul excepționează că în două sale sunt înghesuți 198 elevi. Comisia a hotărât a ordona respective a cere P. S. Sale episcopului Aradului să ordoneze edificarea unei a treia săli de învățământ în Nădab.

D. Isidor Ieșan, amplotat la direcțiunea finanțelor din Bihaci (Bosnia), cu 1 Maiu, conform înaltei decisiuni din 27 Aprilie 1913, nr. 1213, a fost ridicat la rangul de căpitan de rezervă în armata teritorială austriacă (Landwehr), la reg. teritorial Gravoza nr. 37.

Succesul unui român ardelean la Academia Română. Ni se scrie din București, că Academia Română în ședința secțiunii științifice dela 15 Maiu v. și în ședința completă dela 17 Maiu v., a acordat dlui Dr. V. Meruțiu, profesor și geolog, premiul secțiunii științifice pe 1913 de 4000 lei (Demostene Constantinide) pentru lucrarea sa geologică „Studiul masivelor de sare din România”.

Inregistrând noi acest eveniment cultural pentru toți Românii și mai ales pentru Românii ardeleni, nu putem să nu dăm expresie sentimentului nostru de indignare pentru intrigile, la cari a fost expus d. Dr. Meruțiu din partea faimosului Csokán János și a directorului de liceu din Năsăud Ion Gheție, în urma cărora d. Meruțiu a fost silit să-și părăsească catedra de profesor dela liceul grănițeresc din Năsăud, pe care și-a câștigat-o printr'un concurs cinstit și astfel să se retragă fără nici un sprijin pe alte meleaguri mai accesibile pentru o muncă cinstită și pentru sentimente curat românești.

De altcum această distincție a operei dlui Meruțiu de cătră cel mai înalt corp științific românesc e o dovadă destul de grăitoare despre întreaga activitate științifică-națională a dlui profesor Dr. Meruțiu.

Transmitem distinsului geolog felicitările noastre calde și sincere.

Adunarea poporală a socialdemocraților din Arad. Ieri, Duminecă, după amiazi la orele 5 și jumătate a avut loc în Arad pe piața Tökölytér o adunare poporală. La această adunare convocată de partidul socialdemocrat din loc, a vorbit din partea comitetului central al partidului socialdemocrat Buchinger Manó criticând cu multă vehemență numirea contelui Tisza de prim-ministru, necruțându-i nici pe factorii competenți cari încredințează frinele guvernării unei persoane, care în calitate de președinte a camerei a introdus în parlamentul ungar sugrumarea libertății desbaterilor.

Trimisul comitetului central socialdemocrat provoacă atât pe cetățenii alegători cât și pe cei nealegători din Arad să ștergă pata de rușine de pe acest oraș și să împiedece cu ori ce mijloace realegerea lui Tisza ca deputat al Aradului, la alegerea care va avea loc în curînd. Vorbirea lui Buchinger a fost mai în multe rânduri întreruptă de „grațiozități” la adresa noului prim-ministru, ba un tovarăș socialist nu-l uitase nici pe satelitul dela Orade a lui Tisza, Mangra Vazul și tovarășii acestuia. Nefericitul muncitor Szántó Romulus dăduse avânt liber convingerilor sale politice republicane, intrerupând în mai multe rânduri discursul oratorului cu observări la adresa M. Sale, dar poliția care era de față cu aproape întreagă ceata de agenți secreți, l'a înhățat și l'a dus la primărie, unde l'a înfundat deocamdată în temnița primăriei.

La adunarea, de altcum slab cercetată, a mai vorbit secretarul din Arad al secției partidului socialdemocrat, Demian Strengar, anunțând o campanie aprigă în contra alegerii lui Tisza și a acelora cari vor sprijini această alegere. S'a cetit apoi o moțiune în care muncitorimea declară că va uza de toate mijloacele pentru împiedecarea alegerii lui Tisza în Arad.

Epilogul festivităților dela Vârșet. Ulterior primim dela corespondentul nostru din Vârșet următoarele:

După strălucitul concert dat de corul lui Vidu, a urmat petrecere cu dans, care a ținut într'o foarte mare animație până în zori de zi. Tin să notez spre cinstea damelor participante, că costumul românesc a fost reprezentat într'un mod demn. P. Sa episcopul Cristea a vizitat Vineri școlile din Vârșet, unde a fost întâmpinat de elevi, printre cari mulți Români, în haine de sârbătoare și aclamat cu cel mai mare entuziasm și dragoste. Un puternic râsunet au avut aceste grandioase serbări și în inimile străinilor. Ori unde te întorceai printre străini nu auziai vorbindu-se despre aceste serbări decât în cuvinte de laudă și admirație, cari întotdeauna se sfârșiau prin câte un „wunderschön!” sau „nagyszerű!”

Clipe de seninătate sufletească ne-au procurat cântând admirabil în noua biserică d. prof. Petrescu, precum și vestitul cantor dela biserică Sf. Nicolae din Brașov, d. Toma Brenciu.

Elevii școlaeli superioare de agricultură din Herestrău (România), sub conducerea dlui director C. Sandu-Aldea vor face o excursiune științifică în Galiția. Vor vizita Academia agricolă din Lemberg. Li vor întovărăși și d. Caruntu, inspector agronom. Reîntorcerea excursioniștilor probabil se va face prin Kiew unde se aranjează o expoziție agricultorică.

Promoție. D. Simion Vulcu originar din Pianul-de-sus, a fost promovat zilele aceste doctor în drepturi la universitatea din Cluj. — Felicitări!

† **Gheorghe Roman.** Abia acum primim tristă veste din Șeitin, că septagenarul dascăl românesc Gheorghe Roman a trecut la cele eterne. Timp de peste jumătate secol a slujit cu dragoste defunctul școala și cultura românească. Om zelos, energic și iubitor de dreptate și adevăr, fiind, el lasă adânci regrete în șirurile tovarășilor săi de muncă grea și de multeori puțin-răsplătitoare.

Odihnească în pace.

POȘTA REDACȚIEI.

Dlui Petru Bohariu, Caransebeș, Cât de curînd o să putem servi cu informațiuni exacte.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

Loc deschis*)**Protocol**

luat în Sibiu, 29 Mai 1913 la 5 ore p. m. în cafeneaua „Împăratul Romanilor” în afacerea cavalerescă Vasile-Raicu.

Mandatarii dlui Aurel Vasile cer explicație și satisfacție dela dl dr. Victor Raicu, deoarece dl Aurel Vasile d'împună cu celalalt mandatar al aceleiași părți în 15 Maiu 1913 declarase afacerea cavalerescă ivită între domnii Constantin Popa și dr. Livius Turcu încheiată unilateral conform cerințelor cavaleresti pentru dl Constantin Popa și publicase faptul acestei încheieri unilaterale în ziarul „Românul” la cea ce în nr. din 27 Mai al aceluiași ziar a apărut o declarație dela dl Victor Raicu, conform căreia prima propoziție a pasagiului din urmă se vede a fi în contradicție cu a doua, și dl Victor Raicu pare a spune, că declarația anterioară a dlui Vasile nu conține adevărului.

Deoarece dl Aurel Vasile în urma celor expuse se simte ofensat, cere dela dl dr. Victor Raicu prin mandatarii săi explicație resp. satisfacție.

Subscrișii mandatarilor ai dlui Victor Raicu declară în numele mandantului lor, că mandatul lor nu contestă și nici când n'a contestat adevărul declarației publicate pe cale ziaristică de dl Vasile, și dacă declarația ziaristică a dlui dr. Victor Raicu ar da prilej pentru deducții contrare, poate fi numai urmarea unei greșeli, deoarece dl dr. Victor Raicu cu declarația sa voia numai să aducă la cunoștință, că deși dl Vasile și al doilea mandatar declarase chestia cavalerescă ce avusese mandatarul lui dl Constantin Popa încheiată, afacerea are continuare fiind în curs cercetarea de onoare contra dlui dr. Livius Turcu la cerere proprie din partea forului militar.

Mandatarii dlui Aurel Vasile luând la cunoștință această explicație declară afacerea încheiată și să subscrie protocolul.

D. m. s.

Mandatarii ai dlui Aurel Vasile:

Victor Szenkovits m. p.

Dr. Emil Kormoss m. p.

Mandatarii ai dlui dr. Victor Raicu:

Dr. Aurel Greavu m. p.

Sofron Roșca m. p. Va 1180

*) Pentru cele cuprinse în rubrica aceasta redacția nu ia răspunderea.

Caut un candidat de avocat cu praxă.

Intrare în 1 Iulie a. c.

Dr. Ioan Pop, adv.

Po 1183

Alba-Iulia.

Intreprindere mare din Brăila (România)

caută un corespondent sau corespondentă

care să cunoască limbile ungară, română și eventual germană. Ofertele cu referințe și pretențiuni se vor adresa sub „Antrepriză Brăila” la administrația ziarului. Ma 1181

Caut

un candidat de avocat

cu praxă bună, cu aplicare momentană.

Cohalm (Kóhalom).

Dr. George Drimba.

(Di 1170)

advocat.

Se caută

UN SCRITOR ADVOCATIAL

cei ce scriu la mașină și au praxă la cărțile funduarie sunt preferiți. Condițiuni favorabile.

Adresa:

Dr. ALEXANDRU ACIU

advocat în

Tasnád (com. Szilágy)

(A 1178)

O LITOGRAFIE ȘI O TIPOGRAFIE

complet aranjate, în stare bună, sunt îndată de vânzare pe un preț convenabil.

Informațiuni: la administrație.

(Pa 1174)

„CRIȘANA” institut de credit și economii societate pe acții în Brad.

CONCURS

Pentru ocuparea unui post de practicant la centrala institutului „CRIȘANA” din Brad, se publică concurs cu termen până la 18 Iunie st. n. a. c.

Beneficiile împreunate cu acest post sunt:

a) salar Cor. 1200.—

b) 15 % adaus de scumpete după salar.

c) tantiemă statutară (circa Cor. 220.—).

Dela reflectanți se recere ca să documenteze că au absolvat o școală superioară de comerț cu examen de maturitate, că posed în afară de limba română, limba maghiară eventual și cea germană, în scris și vorbit și că au și praxă de bancă.

Dela recurenți se mai recere, ca pe lângă atestatele în original sau copie legalizată, să mai prezinte și un atestat medical, prin care să se constate că sunt pe deplin sănătoși.

Postul e a se ocupa necondiționat la 5 Iulie st. n. a. c. (Ci 1176)

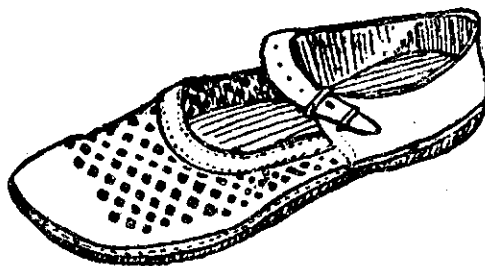
Diracțiunea

„UNIO”

fabrică de ghete și pantofi

Budapesta, VII., Dohány-utca 16-18 sz.

Execută: GHETE SANDALE

toffelul de ghete pentru copii și ciobote, ghete de casă pentru femei și bărbați. :: Prețurent gratis.

In schimbul unei oferte acceptabile se acordă vânzare pe credit. U 1178

ANUNȚURI

se primesc cu prețuri moderate la administrația ziarului acesta. ::

Ochiuri de gâină, bătători, întărituri, nijeluri, dispar în timp de 48 ore dacă folosești „CANNABIN”

1 sticlă . . . . . 1.40 cor.
3 sticle, porto plătit 3.—

Se capătă la farmacia:

Dr. FLESCHE, Győr, XIII-

La 997

1 CUTIE

(Pi 301-100)

cu 200 hârtii de scrisori, de pânză, și plicuri cu căptușeală de hârtie satinată

3 COROANE

De vânzare la librăria și papetăria

PICHLER SANDOR

ARAD, piața Szabadság, nr. 1.

Prima fabrică de trăsuri, cu instalațiuni de mașini este a lui

Kovács István

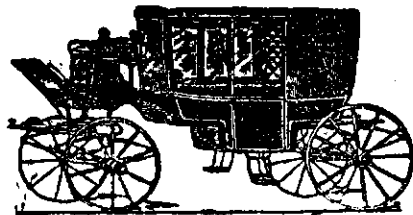
TEMESVAR-JÓZSEFVAROS

str. Fröbel nr. 58 (casa proprie),

fabricant de trăsuri și au-

tocaroserie

furnisorul postelor reg. ung. și mehaniz- melor militare.

Mare deposit permanent de toffelul de trăsuri și calese noi și folosite.

Atelier de reparatură. Ateliere de făurire, rotărie și de lustruit.

(Ko 536-30)

Telefon: 33.

Fond. în anul 1899.

Barabás Gergely

sculptor

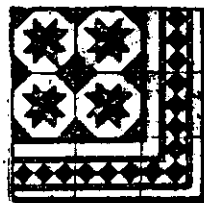
și întreprinzător de lucrări de beton.

MURÁȘ-ŐSORHEIU (MAROS-VÁSÁRHELY)

Strada Régibarem numărul 34.

Execută: ornamente de ghips, de ciment de teracotă în culori, de maiolică și peatră artificială, pentru clădiri; pereți, despărțitori, și tavane de table de ghips și după sistemul rabitz; învâitoare moderne de ciment-beton; tablete de granit și mozaic pentru terase.

Padimente excelente artistice colorate. Dolomito învâitoare admirabile de fayence Trepte, aietri mormântale, garduri și alte lucrări de beton și pietri artificiale.

Magazin permanent de tablete Rabitz de ghips pentru pereți, și tablete de ciment și mozaic. (Ba 826-20)

MAȘINI

pentru industria cimentului.

Fabrică pentru țevi de ciment, presă pentru table de ciment și aranjează fabricii complete din ciment

Hazai fémlemez és cementgyári gépgyár r.-t.

BUD PEST VI.,
Reiter Ferencz-u. 66.
TELEFON: 93-13.

Ha 140-120

Expediez en garanță

ultoi de viță de viie

din renumitul soi *Delavare, negru, multiplu*, cari nu mai trebuie stropiți, produce rod în fiecare an, liber de orice fel de boale de struguri; vițe netede și cu rădăcini, din patrie și americane, de 2-3-4 ani.

Trandafiri și altele de vânzare la

Páska Demeter,

viicultor diplomat și proprietar de vii,

ORADEA-MARE — (Nagyvárad).

==== Catalog de prețuri gratis. ====

Pa 917

In atențiunea publicului din localitate și provincie.

Varga György

mastru de captoare

Oradea-mare (Nagyvárad), str. Hid nr. 19.

In marele său magazin se prădă cele mai frumoase

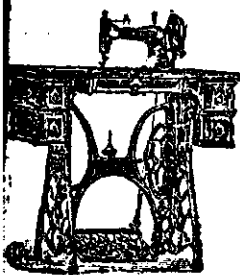
captoare de olane samotte

cu prețuri moderate, atât pentru localitate cât și pentru provincie.

Reparările se execută cu prețuri moderate.

Va 820-82

Mașini de cusut SINGER

biciclete
gramofoane
plăci

mai ieftine se pot căpăta la

Habán József

műszerész (mechanic) (Ha 200-60)

Budapesta, VII. Almásy-tér 14.

Catalog de prețuri ilustrat se trimite gratis. Răspunderea în limba germană și maghiară.

Reparări execută ieftin.

DOLEȘTE DOAMNĂ

„CREMA MARGIT” a lui FÖLDES

CA FAȚA SĂ-ȚI FIE CURATĂ, TINĂRĂ ȘI PLĂCUTĂ

„Crema-Margit” este materia cea mai plăcută de înfrumusețare a doamnelor din elită și este cunoscută în toată lumea. Putere neântrecută, stă în compunerea ei norocoasă, pielea o întinereste și rezultat favorabil se poate vedea în decurs de câteva ore.

Deoarece „Crema-Margit” o imitează și falsifică, Vă rugăm a cere numai în cutii închise cu marca originală, pentru că numai pentru aceia își ia orice răspundere fabricantul.

„Crema-Margit” e nestricăcioasă, nu conține untură, compoziție neamestecată care în străinătate a produs mare senzație.

Prețul 1 cor. ◀ Săpun Margit 70 fil. ▶ Pudra Margit 1.20 cor. FABRICA:

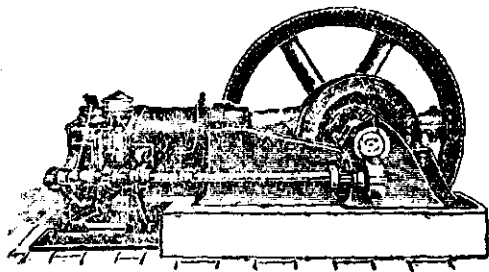
Laboratoriul lui Földes Kelemen în Arad.

FRITZ W. LOEW,

lăcătuș artistic și pentru clădiri

SIBIU, strada Po schen nrul 11.

Se recomandă la orice lucrări de lăcătușerie artistică și pentru clădiri precum: strângerea în fier a clădirilor, pregătirea de batcoane, foisoare, îngrădituri la morminte, porți case de păstrare contra incendiului, bas-reliefuli precum și picse pentru biserici. Lucrează și după desen cu prețuri ieftine. Tot așa reparază tofelul de motoare cu benză.

Lo 960

„Vulkán” fântâni cu lanț

recunoscute ca cele mai excelente dintre toate fabricațiile de acest fel de până acum.

De vânzare exclusiv la fabricantul

IOSIF MARKUCZ

atelier industrial de lăcătușerie

Oradea-mare (Nagyvárad), strada Academiei nrul 1.

:: Catalog de prețuri franco. ::

Cu o punctualitate întocmai ca

Rândunelele!!

au sosit

Priviți vitrinele mele!

Ghetele moderne de primăvară și de vară. Sandale de „WÖRISHOF”, asortiment foarte bogat, prețuri ieftine. Sa 921 ghete de pânză de ventrelă, în orice culoare, cu talpă cusută (fără cuie de sârmă).

Sándor Dezső

magazin de ghete.

ARAD, str. Deák Ferencz nr. 8.

Fii atenți la firmă!

Ve 885-60

VERES FERENCZ

atelier de măsurit cu putere motorică pentru zidiri și mobile
DEJ — (DEES) str. Ludovic Kossuth, nr. 63.

Magazin de mobile pentru prânzitoare, dormitoare și saloane. Icoane oglinzi, covoraș și...

Execută tofelul de lucrări pentru zidiri, mobile și orice lucrări în această branșă, cu prețurile cele mai moderate, din material excelent și uscat.

Noutăți de ghete de toamnă.

Ghete de prima calitate, cu marca Salamander, pentru domni și doamne

Coroane 16.50 și 20.50.

Magazin special WEINBERGER JANOS

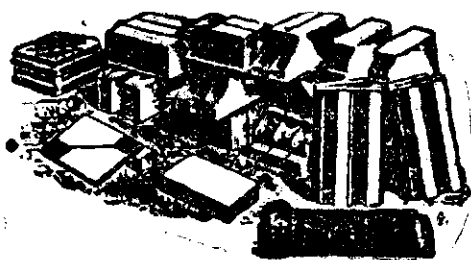
Ve 347-156 **magazin de ghete**

ARAD

brev. Andrassy nr. 20

TIMIȘOARA

(Temesvár) Cetate-Belváros, Hunyadi-u. nr. 10.

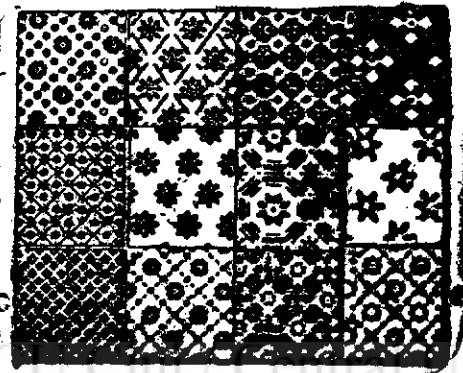
(Bo 423—)

Bozsó Mátyás

fabrică de ciment și întreprindere de zidire

Alba-Iulia (Gyulafehérvár.

Execută: padințări de terazzo, — granit, — mozaic, — beton, — cheramit și — mozaic: piscine și canale de beton și fundamente pentru mașini, lucrări de ciment și beton, iesle, fântâni artizanale și bazeuri, poduri etc. amănunțuri moderate; serviciu prompt.

Dacă suferi în dureri de stomac!

Fără durere în timpul cel mai scurt și cu siguranță, chiar și în cele mai neglijate cazuri, folosește

„LAXA” (purgativul de fiere) SÁNDOR,

care curățește stomacul și intestinale de toate materiile nefolositoare care sunt lipite de ele și prin aceasta împiedică înouirile și toate morburile ce ar proveni din aceste, ș. a.: durere de cap, sgârșiri, arsuri, apăsare de stomac, iritare de vomare, greață, răgâieli etc.

O sticlă costă 50 fil., 6 sticle deodată 2.50 fil., 12 sticle 5 coroane.

Efectul purgativei de fiere „LAXA” va fi permanentă dacă deodată cu ea folosim

„Regenolul” balsam de stomac SÁNDOR

„REGENOLUL”, această esență de stomac vindecă orice soi de morburii de stomac și intestine precum și durerea de cap, curgerea (năpădirea) de sânge, curăță sângele și face apetit în gradul superlativ, în cazuri de colică și iritație de vomare în timpul cel mai scurt are efect.

O sticlă cu îndrumările de lipsă costă 1.20 fileri.

Originalul „LAXA” și „REGENOLUL” se poate afla la preparatorul original:

SÁNDOR ZOLTÁN
farmacist în Erdőszyörgy (Ardeal).

Fiecare sticlă e provăzută cu vigneta „INGERUL” la ce e de recomandat să fie cu atențiune!

(Sa 572—)

Librăria „TRIBUNA”

ARAD, str. Deák-Ferencz Nr. 20.

Al. Sadoveanu, Bordeenii și alte povestiri (1912)	— — —	2—
I. Pillat, Visări păgâne (Cărțile albe)	— — —	1.75
Ion Agârbiceanu, Schițe și povestiri	— — —	2—
L. Rebreanu, Frământări	— — —	1.50
Vasile Goldiș, A nemzetiségi kérdésről	— — —	1—
Rubin Patitia, Munții noștri, Țara Țopilor, Despre trecutul Munților Apuseni ai Transilvaniei	— — —	1.50
Gheorghe Barițiu, Studii și articole, cu o prefață de Dr. I. Lupas	— — —	1.50
N. Iorga, Generalități cu privire la studiile istorice	— — —	1.50
N. Iorga, Cugetări	— — —	2.50
S. Mehedinți, Cătră noua generație	— — —	1.50
Iules Payot, Educația Voinței	— — —	2—
Alexandru Ciura, Foiletoane	— — —	1.60
P. Dulfu, Isprăvile lui Păcală. Carte premiată de Acad. Rom. Ed. III.	— — —	1—
Dr. V. Bianu, medic, Doctorul de casă sau dicționarul sănătății 800 p.	— — —	14—
Caragiale, Schițe nouă	— — —	1.25
Delavrancea, Irinel Comedie în 3 acte	— — —	2.50
Victor Eftimiu, Poemele singurătății	— — —	2—
N. Băleescu, Istoria Rom. sub Mihai Vodă Viteazul, 3 vol. leg.	— — —	2.80
Teodor Crivetz, Bătălia dela Racova din Ianuarie 1475. (Cu o hartă anexă)	— — —	2.50
D. C. Moruzi, Instrăinații. Roman	— — —	2—
Radu Rosetti, Păcatele slugeriului	— — —	2—
A. Maior, Făt-Frumos, Poem dramatic în 4 acte	— — —	2—
M. Eminescu, Lumină de lună. Poezii	— — —	2—
Institutul pedagogic gr.-or. rom. din Arad	— — —	2—
N. Zaharia, Mihail Eminescu, Viața și opera sa	— — —	3—
ediție de lux	— — —	4—
Din scrierile și cuvântările lui Ion C. Brătianu 1821—1891.	— — —	2—
. Partea I. 1848—1868	— — —	2—
Ion C. Brătianu, Discursuri, scrieri, acte și documente, vol. II.	— — —	2—
Nicu Dracinschi, Poezii	— — —	2—
Memoriile d-nei Steinheil	— — —	80
Napoleon în Rusia	— — —	80
Virgil Onițiu, Din cele trecute vremi	— — —	2—
I. Novicow, Emanciparea femeii	— — —	2—
I. Corbu, Nouă teorie cosmogonică	— — —	1.40
Dr. Pompil Cioban, Creditul nostru. Studiu economic financiar	— — —	2—
Ecaterina Pitiș, Poezii	— — —	1.50
Spiridon Popescu, Contribuțiune la munca pentru ridicarea poporului. Lucrare premiată de „Academia Română”	— — —	2—
Vicara din Bihor, Schițe și nuvele	— — —	2—
Maupassant, Inima noastră, roman	— — —	2—
N. Iorga, Neamul Româncesc în Basarabia	— — —	2.50
I. C. Apostol, Cuza-Vodă și reforma sa în biserica română.	— — —	60
După documente	— — —	60
T. D. Speranță, Teatru de familie	— — —	2—
Delavrancea, Luceafărul, dramă în 5 acte	— — —	2.50
Halima sau 1000 de nopți, 4 volume	— — —	6—
un volum	— — —	1.60
D. Anghel, Fantome	— — —	2—
I. Agârbiceanu, În întuneric, nuvele	— — —	2—
Em. Gârleanu, Cea d'întâi durere, nuvele și schițe	— — —	2.50
Sofia Nădejde, Patimi, roman din viața românească	— — —	2—
Constantin Negruzzi, Păcatele tinerețelor	— — —	95
Omer, Iliada, trad. de G. Murnu	— — —	3—
Ion Gorun, Robinson în țara românească	— — —	1—
Reproducere după tablourile lui Grigorescu, 20 de reproduceri admirabil reușite. Mărimea 38x29 cm. Prețul unui tablou	— — —	2.50
Intrarea lui Mihai Viteazul în Alba-Iulia. Tabloul are mărimea de 63x45 cm. Prețul	— — —	2.50
Marele album intitulat „Armata română”. Reproduse după tablourile pictorului T. Ajdukiewicz, cu 27 tablouri în format 52x43	— — —	15—
Lazăr Săineanu, Dicționar universal al limbei române. Ed. II-a	— — —	8—
Dr. Dionisie Moldovan, Advocatul poporal broșat 2.50 fil., legat	— — —	3.50
A. Bena, Nu m'abandona. Pentru o voce și piano	— — —	1.30

Calendarul „Lumea Ilustrată” 1.50 fil., Calendarul „Partidului Național Român” din Ungaria și Transilvania 60 fil., „Amicul Poporului” 70 fil., „Calendarul Sătaanului” 30 fil., „Calendarul Național” 40 fil., „Păcălici”, Calendar glumeț 30 fil., Calendar diecezan cu șematism 50 fil. fără șematism 30 fil., Calendar de parete 20 fil.

Album pentru ilustrate à 1.60, 2, 3, 4 și 5 cor.; Album pentru poezii dela 70 fil în sus. — Ilustrate cu porturi naționale românești bucata 16 fil. Ilustrate cu familii regală din România bucata 20 fil. — Hârtie de scris cutia dela 80 fil. în sus.

George Dima, Cântece și Balade pentru o voce și pian, cu text român și german 1. Dorința, 1.80, 2. De ce nu'mi vii? 1.80, 3. Peste varfură 1—, 4. Și dacă ramuri bat în geam 1.30, 5. Somnoroase păsările 1.20, 6. Știi tu mândro? 1—, 7. Cântecul păstorului 1.80, 8. Pe când soarele de vară 1—, 9. Biata inimă 'nșelată 1.30, 10. Groza baladă 2.70, 11. Hotărâre 1—, 12. Noi trei 1—, 13. Ștefan Vodă și codrul, baladă 1.80 14. Trădare 90 fil. 15. Curcile 1.30, 16. A venit un lup din crâng 1.75. — Cântece populare românești pentru o voce cu acompaniament de pian de G. Dima. — 1. Mândruți de demult 1—, 2. Jelui-m'aș și n'am cui 1.30, 3. Vai mândruță dragi ne-avem 1—, 4. Hei, vei, măi! 1.30, 5. De-ar fi trăznit Dumnezeu 1.80, 6. Sub fereastra mândrei mele 1.50, 7. O ce veste minunată 1—, 8. Doamna, Iuse Hristoase 1—, 9. Leagăn verde 1—, 10. O inimă 'ntristată 90 fil., 11. Hop, țuca-furcă! 1—, 12. Ciobanul 1.30

Biblioteca „Minervei”, „Socec”, „Bibl. pentru toți”, „Lumina”, „Lumen”, „Tri. bune” etc. în cataloage separate.

CEL MAI MODERN INSTITUT
TIPOGRAFIC ROMÂNESC DIN
UNGARIA ȘI TRANSILVANIA

CONCORDIA

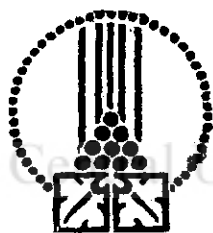
TELEFON
NR. 750.

SOCIETATE PE ACȚIUNI.

ARAD

STRADA ZRINYI, NUMĂRUL 1|a.

TELEFON
NR. 750.

Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și patrie ca: mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tăiat și mașini de vărsat clișeie, precum și cu cele mai moderne litere, primește spre executare tot felul de opuri, reviste, foi, placate, registre, tipărituri pentru bănci și societăți, precum și tipărituri advocațiale, invitații de logodnă, cununie și pentru petreceri. Anunțuri funebre se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări de aceasta branșă dela cele mai simple până la cele mai fine.

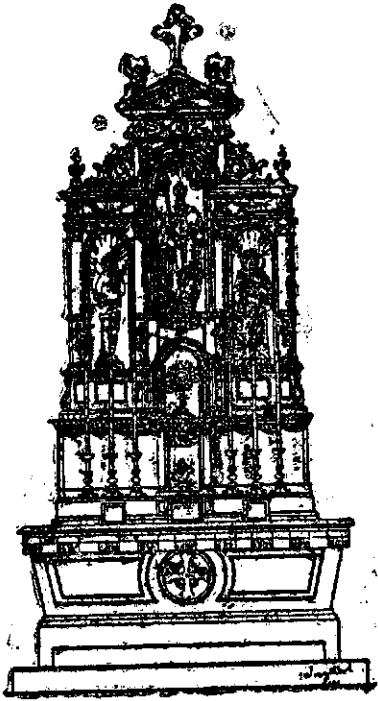
Executare
promptă.

Prețuri
moderate.

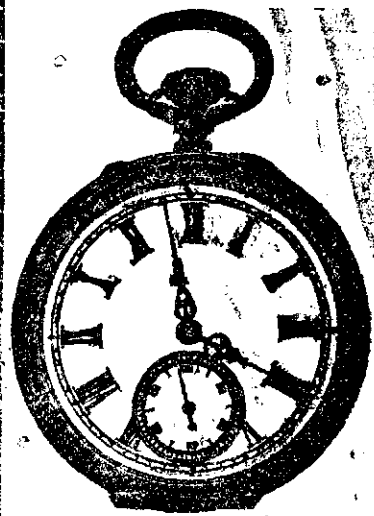
SCHMIDT JÁNOS

institut pentru ridicarea altarelor în
BUDAPESTA, Kőbányai-ut nrul 53.

Pregătește: altare, amvoane, cripte, statui sfinte și întregul aranjament bisericesc, în orice stil, conform pretenziunilor artistice și pe lângă prețuri convenabile. Se recomandă specialist de München la renovarea altarelor vechi. Planuri și cataloage trimit gratuit precum și primirea muncii o face pe sepele sale proprii. Si 1163

Prețuri moderate. Condițiuni favorabile de plată.
A apărut catalogul cel mai nou.

(Se 147-104)

Cele mai bune

oroloage

cele mai solide și cele mai moderne

juvaericeale

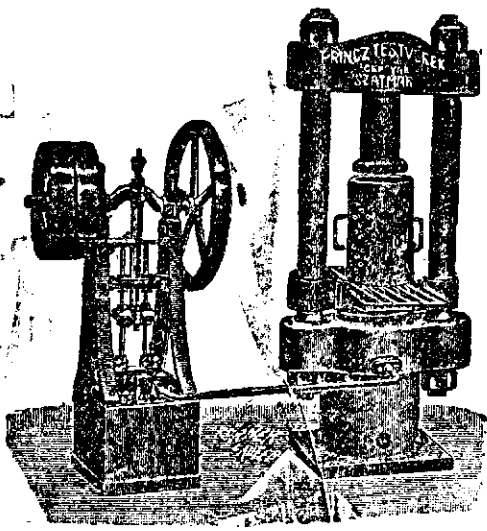
stat pe bani gata, cât și în rate pe lângă obținerea de 10 ani și prețuri ieftine, livrează cea mai bună prăvălie în această privință în întreaga Ungaria

Brauswetter János

orologer în SZEGED

CATALOG CU 2000 CHIPURI SE TRIMITE GRATUIT.

Notă: că numai aceia vor primi catalogul gratuit cari îl cer cu provocare în ziarul „Románul” (adecă scriu că a cerit amantul în „Románul”). Corespondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

PRINCZ TESTVÉREK

Atelier de mașini și pentru clădit mori în

Szatmár.

Pregătește petrine și orice mașini pentru stors olei, mánate cu apă, mașini de desghioc, sfărmat și prese, pe lângă asta cele mai exacte transmisiuni cu tracțiune circumpețială. Instalăm mori pe tain, ori cu cilindru.

Prăvălie nouă!**Szántó Mór és Tsa**

magazin de haine pentru bărbați, băieți și copii

ARAD, palatul teatrului.

Sa 1708

PRĂVĂLIE NOUĂ!

Prețuri fixe:

Mare asortiment de
Noutăți de primăvară,
Haine ocazionale,
Haine pentru turiști și pentru sport,
Pardesiuri moderne, pantaloni și
haine pentru copii,
precum și surtuțe impermeabile de gumă.

Prețuri fixe!

Rugăm a ne cerceta saloanele noastre, fără obligamentul de cumpărare.

Prăvălie nouă!

TIPARUL TIPOGRAFIEI „CONCORDIA” ARAD.